

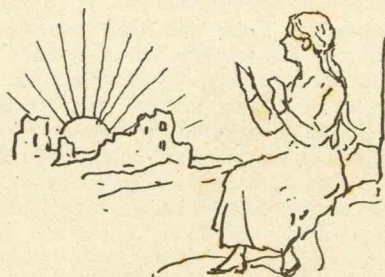
No. 26
(103-104)
29 DEC.
1916
AFZONDER-
LIJKE
NUMMERS
12½ CENT

Panorama

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS MAATSCHAPPIJ LEIDEN

ABON-
NEMENT
PER
KWARTAAL
f 1.50
PER WEEK
12 CENT

Veel zegen zij de Menschheid
in 1917 toegewenscht

1916-1917

oo staat dan het oude jaar, uitgeleefd, bereid sterven te gaan, en maken wij ons op een nieuw, het jaar 1917, te gaan «belevén». Hopen we, dat we het werkelijk allen ten einde toe zullen beleven!

Alvorens we ons echter zetten tot onze taak en ons laatste in het oude jaar te verschijnen nummer gaan gereed maken, willen we allereerst uiting geven aan onze gevoelens, en U, trouwe lezeressen en lezers van Panorama, een heilwensch toeroepen, U wenschend, dat het komende jaar 1917 U niets dan voorspoed en geluk zal brengen, zoowel in familie- als in zaken-

MODE-KINDJE

door
Cissy van Marxveldt

De bovenzaal van het groote modemagazijn lag nog in rust van vroegen morgen. Voor de rijen hangende japonnen en blouses waren de gordijnen toegeschoven, en de zaal met het zware fluweelen tapijt, de dikke portières, die de deuren afsloten, en de elegante vergulde stoeltjes, die nonchalant overal verspreid stonden, kon een feestzaal zijn in kalme afwachting van de gasten, die zouden komen.

Door de groote, glanzende spiegelruiten kwam het zonlicht binnendansen, spelend in het verguldsel der stoeltjes, wondere lichtplekjes tooverend op het lichte tapijt, waarin de hel-gele bloemenpatronen opglansden.

Zoo lag de groote zaal rustig en wachtte. Tot het geruisch van vele stemmen op de trappen weerklonk, waar tusschendoor het geklikklak van de lift, die daalde en steeg, hoorbaar was. Toen kwam er leven in de groote zaal, deuren werden opengeduwde, portières verschoven, gordijnen hooger opgehaald, het leven van alledag had weer een aanvang genomen. In de smaakvolle paskamertjes, gehouden in dezelfde lichte tint als de zaal, was het een druk beweeg van af- en aanlopende meisjes, de meesten jong, knap en aantrekkelijk, haast allen elegant. De eerste vereischte van het groote modemagazijn was, dat het damespersoneel zich slijk kleedde; de salarissen waren goed, het was mogelijk om van een dergelijk salaris smaakvol voor den dag te komen. Die daartoe geen kans zag, kon gaan. Dat wisten ze allen.

Voor de hooge spiegels arrangeerden de meisjes haar kapsels; de een haalde de krulletjes wat uit, een ander stak een kam of een speld vaster. Groepjes van twee, drie stonden te babbelen met luide, vroolijke stemmen, of fluiserden, hoofden dicht bij elkaar, geheimpjes; weer anderen, ijveriger, arrangeerden japonnen en blouses, soms liefkoozend strijkend over fluweel of zij van de pas aangekomen nieuwste herfstmodellen. Er was een gezoem van jong, vroolijk leven overal.

„Zeg, Julie.”

„Ja,” zei de aangesprokene, aandachtig beschouwend bij het raam de grillig gevlamde zij van een avondblouse.

leven. Wij hopen voor U, dat veel liefs Uw deel zal mogen zijn en dat veel leeds U zal worden bespaard! In één woord: dat het een goed jaar voor U zal worden, in alle opzichten!

Natuurlijk hopen we ook, dat wij U zoowel in 1917 als in 1916, en vóór dien tijd, zullen mogen blijven rekenen tot onze trouwe abonné's, en dat we ook in het komende jaar weer menigen blijk Uwer belangstelling voor ons werk zullen mogen onder vinden. Juist dat medeleven onzer lezeressen en lezers met alles wat ons blad betreft, juist die sympathieke belangstelling voor onze vaak moeilijke en zware taak, geeft ons dikwijls een prikkel — en hier verklappen

we U een onzer redactioneele geheimen wat betreft onze onvermoeibaarheid om de belangen onzer abonné's te behartigen — om voort te gaan met te brengen in woord en beeld wat wij weten dat onze lezers interesseert. — Behoeven wij U nog te verzekeren, dat wij dit ook in 1917 zullen blijven doen? Dat we ook in dat jaar geen kosten of moeiten zullen sparen om ons devies «Altijt Waek Saem» en «Steeds in alles vooraan» te blijven hooghouden? Om ons tijdschrift te handhaven op de plaats die het stormenderhand bij zijn verschijnen veroverd heeft: aan de spits der geïllustreerde bladen? — We gelooven dat dit alles overbodig mag heeten, waar een bijna vierjarige reputatie ons borg staat.

En zoo treden wij dan, vol goeden moed en vertrouwende op Uw sympathieke en daadwerkelijke belangstelling, 't nieuwe jaar tegemoet, hooë houdende onze zinspreuk:

«Steeds in alles vooraan!»

Uitgevers en Redactie.

Vind het eenig, dat ik logé's kan hebben.”

„Wat voor kleur neem je voor de huiskamer?” vroeg Rie, toch met een tikje jalouzie. Die Julie bofte toch maar, dacht ze.

„O, de huiskamer wordt eikenhout met blauw leer, en de salon eikenhout met dezelfde kleur pluche.”

„En alles nieuw?”

„Nee, och... bijna alles,” zei Julie, „We hebben ook wat tweedehands gekocht, zie je. Een schattig buffetje en een schemerlamp en nog zoo'n paar dingetjes. Enfin, als ik getrouwd ben, kom je maar eens kijken.”

Net kwam de chef de zaal binnen, en gelijktijdig bogen twee hoofden bij het raam zich over de zijden blouse. Rie keek tersluiks waar de chef bleef, en toen ze zag, dat deze in de lift stapte om naar een étage hooger te gaan, richtte ze zich verlucht op. De chef was niet gemakkelijk.

„Nu, ik ga, Julie. Ze kan elk oogenblik terugkomen.” En haastig liep ze weg, terwijl de wijde, korte rok weer coquet meedeinde. Julie hing de blouse bij de andere nieuw-aangekomen modellen. Wat droomerig bleef ze staan voor de lange, glanzende rij, waar-

uit de bizarste, grilligste kleuren haar tegemoetsprongen. Haar gedachten waren nu geheel bij haar nieuwe huisje. Nog maar een week of wat zou ze hier blijven, en dan heerlijk was ze van alle soesah af.

En Johan was zoo goed, soms wel een beetje té goed; hij deed zoo heelemaal wat ze wou. 't Was anders ook wel gemakkelijk. En hij had een goede positie, boekhouder. Massa's lui, die veel meer geleerd hadden dan Johan, brachten het lang zoo ver niet. Nee, ze kon wel tevreden zijn. Hier altijd te blijven was ook geen pretje. En ze was Johan heelemaal de baas, hoewel ze het toch eigenlijk wel liever anders gezien had. Hé, een man, waar ze tegen op kon zien, zoo'n man, waar je wel van las in boeken, dat was toch wel het zaligste. Ze zou tegen Johan nooit kunnen opzien, die keek haar altijd maar met verliefde oogen aan, vond alles best wat ze zei of deed... Dan sprongen haar gedachten over op het buffetje, het schattige, elegante, luxe dingetje dat ze op een verkooping hadden opgedaan. 't Zou beeldig staan in den salon. Een paar fijne dingetjes er op, niet te véél — haar smaak had zich in de laatste jaren, sedert ze werkzaam was in de grootste modezaak van de stad, ont-

Jan Steen - 'In feeststemming.

Collectie Rijksmuseum.

Door de zaal kwam een meisje in lichtrood japonnetje, waarvan de korte wijde rok bij elke haastige beweging meedanst, naar haar toelopen.

„Zeg, Julie, wanneer trouw je nu?”

„Eind volgende maand denk ik.”

„Jullie hebt al een huis, hè?”

„O ja, een snoezig eerste bovenhuisje. We zijn het al bezig in te richten.”

„O, döl zeg. Vin-je 't niet zàlig?”

„Ja,” zei Julie met blijde oogschittering, „k vind het héerlijk.” Ze leunde nu tegen de vensterbank, de vreemd gevlamde blouse grillig afstekend bij haar goudbruine japon. En in een behoefte om te spreken over haar aardige, nieuwe huisje, begon ze te vertellen: „we hebben twee kamers en suite, een zijkamertje en een uitgebouwde slaapkamer. Kijk zoo.” — Op de vensterbank gaf ze het met haar vinger aan.

Rie knikte begrijpend: „Ja, die bovenhuisjes ken ik wel. Je neemt zeker de huiskamer achter, hè? En den salon voor?”

„Ja, en het zijkamertje richt ik in als logeerkamer. 'k

wikkeld en verfiind, zooals ze zelf ook nieuwe gratie gekregen had met en door het weten, hoe zich het best te kleeden. Het goudbruin deed haar oogen dieper glanzen, maakte haar teint blanker, haar wangrood roser, haar figuur slanker.

Met welgevallen bekeek ze zich in een der talloze spiegels, intusschen een dame tegemoetgaand, die net uit de lift gestapt was. Het gaf haar zoo'n zelfbewust gevoel, toen ze zich zelf weerkaatst zag, zoo hoog en recht en slank gaand in de soepele, modieuze japon. En haar stem, met een ietsje geaffecteerdheid, zong de dame, die blouses wenschte te zien, tegemoet in ijverig aanprijzen van de mooiste en duurste modellen. Tòch, terwijl ze prees en verlokkelijk aanbeval, gingen weer haar gedachten naar haar nieuwe huisje. 's Avonds zou ze met Johan uitgaan om nog een aardig schoorsteenornament voor den salon te koopen. 't Moest iets zijn van dat prachtige donkere brons, daar had ze haar zinnen op gezet. En 't stond zoo rijk.

Inmiddels verkocht ze, paste de blouse in een der paskamer-tjes, noteerde wat er nog aan veranderd moest worden.

Onderwijl hoorde ze de chef vragen: „Waar is Julie dan? Kan Julie niet helpen?” — Ze merkte den ongeduldston op, schoof haastig het gordijn van de paskamer iets op zij. — „Ik ben direct klaar, juffrouw Marens.” Dan zei de chef:

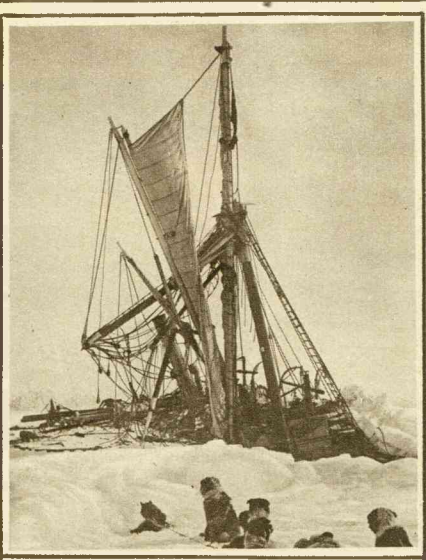
De redding van de Shackleton-Expeditie

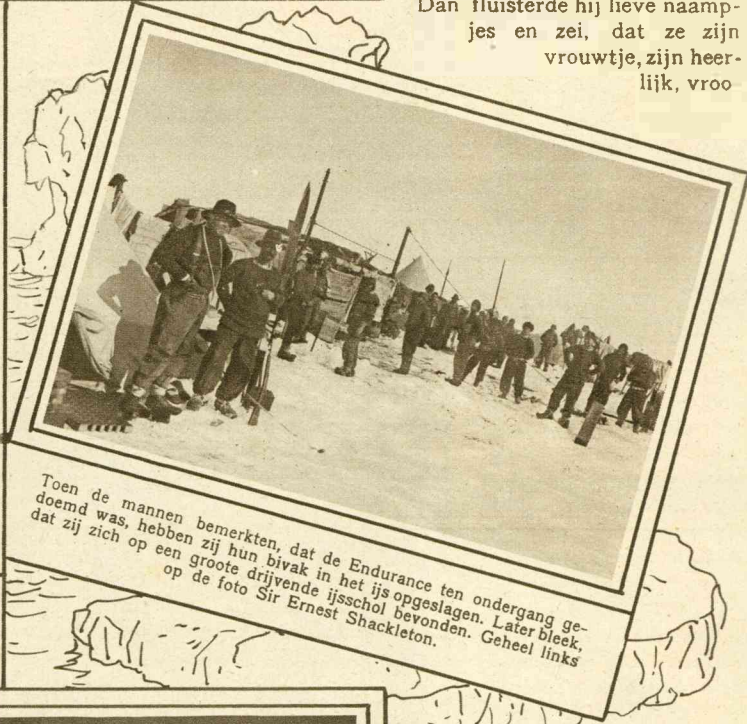
Zooals bekend is, was de Engelsche Zuidpool-reiziger Shackleton uitgetrokken om 22 van zijn helpers, die op het onherbergzame Olifant-eiland waren achtergebleven, te gaan redden. Dit is hem met heel veel moeite mogen gelukken en aan deze gevaarvolle expeditie hebben wij de prachtige foto's, die wij hierbij reproduceeren, te danken. Bovenstaande foto geeft een beeld van de ontzaglijke massa's drijfijss, die het schip omringden.

Men kan zich de blijdschap voorstellen der 22 mannen, toen zij den 30en Augustus het schip, dat hun ter redding kwam, zagen naderen. Gedurende de 4½ maand die de 22 mannen op 't Olifant-eiland hadden doorgebracht, hadden zij letterlijk alleen geleefd van het vleesch van de pinguïns en zeehonden, die zij vingen.

De Endurance, het schip waarmede Shackleton zijn expeditie begonnen is, was door het opstuwende ijs totaal vernield en is, toen er doo-weer intrad, tusschen de ijsschollen gezonken.

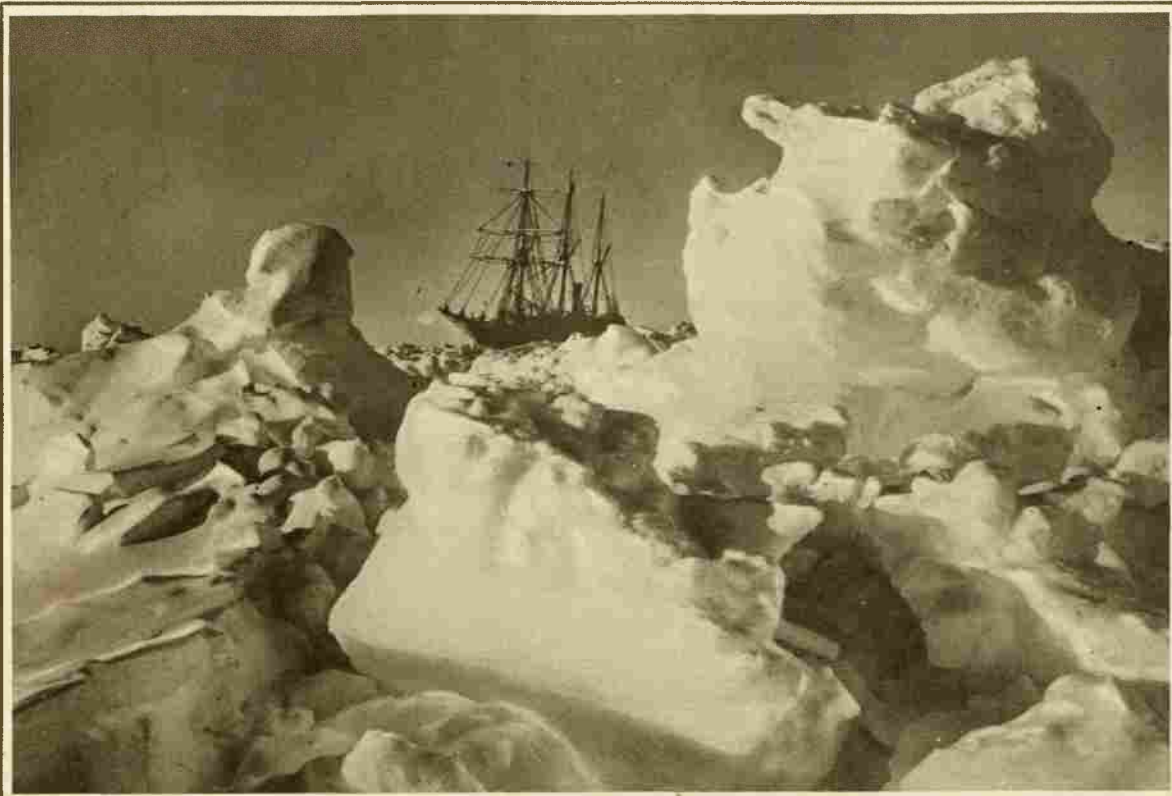

Toen de mannen bemerkten, dat de Endurance ten ondergang gedoemd was, hebben zij hun bivak in het ijs opgeslagen. Later bleek, dat zij zich op een groote drijvende ijsschol bevonden. Geheel links op de foto Sir Ernest Shackleton.

„Neemt u plaats Mevrouw, Mijnheer. U wordt oogenblikkelijk geholpen.” — Julie frons-te haar voorhoofd, terwijl ze de blouse der dame weer vastmaakte. Gelukkig dat ze gauw van 't geacht af was. 't Scheen druk te loopen, allemaal om de nieuwe najaarsmodellen; Juffrouw Marens dacht altijd dat je tien handen had.

Ze hielp de dame den mantel aantrekken; haar gezicht alweer in vriendelijkheidsplui getrokken, betoogde ijverig: „Zeker Mevrouw, daar kunt u op rekenen. Overmorgen is de blouse klaar. Er behoeft zoo weinig aan veranderd te worden nietwaar, alleen de boord en de manchetten iets nauwer. Nee, u kunt er vast van op aan hoor! Overmorgen krijgt u de blouse thuis bezorgd. Mag ik uw adres nog even?” En haastig krabbelde ze op het aanhangende kaartje, naam en adres, schoof dan zwierig het gordijn opzij, groette beleefd: „Mevrouw.”

Juffrouw Marens tikte haar al op den schouder, wees naar een hoekje bij het raam, waar een heer en dame zaten. „Avondjapon — duur,” gaf ze nog

Bovenstaande foto geeft een juist beeld van de ontzagwekkende hoogte, waarop het drijfijss opgestuwd werd. Toen de Endurance in Augustus 1915 aankwam, was de zee geheel glad. Later, in den winter, ontstonden de hooge ijsbergen, die het schip ten gronde doemden. (foto's Frank Hurley.)

gauw even instructies. Julie knikte. Ze naderde het hoekje, weer op haar gezicht het gewoonte-glimlachje. „Mevrouw, Mijnheer,” groette ze. Dan verdween het stereotiepe glimlachje van haar gezicht, keek ze met een zonderlingen blik naar den man, die zich langzaam omwende.

Het was of het leven haar jaren, zeven, acht jaar teruggooid. Toen was ze achttien geweest, levenslustig, leuk, een dolle pretmaakster. Ploeterde ze overdag lange uren in een hoedenzaak, lachte ze 's avonds met Bertha, haar vriendin, alle moeheid en kleine verdrietelikheden weg in een wilden jeugddrang om van het leven te genieten. Toen hadden ze op straat kennis gemaakt met twee studenten, die schik kregen in de jolige pretsnuitjes. En daarna was een heerlijke tijd van uitgaan aangebroken. Roeien, fietsen, wandelen, en soms naar een schouwburg of een concert. Maar het heerlijkste was toch altijd het roeien geweest, op die zalige zomeravonden. In twee wherries gingen ze, zij en Dolf, Bertha en Charles. In het riet ver buiten de stad gingen ze stil liggen; Charles speelde mandoline, en Bertha zong. Dan lag Dolf met zijn hoofd op haar knie, en ze streek door zijn zwaar blond haar. Zoo, lekker dik was zijn haar geweest, ze kon er haar vingers heelemaal in verbergen. Dan fluisterde hij lieve naampjes en zei, dat ze zijn vrouwtje, zijn heerlijk, vroo-

lijk lachebekje was. — Een half jaar bijna had hun omgang geduurd, toen was hij afgestudeerd, was weggegaan, had nog eens een brief geschreven, een paar ansichten gestuurd — en daarna niets meer.

En nu, na acht jaar, zag ze hem terug. Met zijn vrouw. Hij was natuurlijk veranderd. Maar ze herkende hem toch direct. Hij moest haar ook herkennen; ze was alleen wat Forscher geworden, ze wilde, dat hij haar herkende. Terwijl dat gewirwar van gedachten door haar hoofd flitste, had ze zich al gewend tot het jonge vrouwtje, dat koel uit de hoogte vroeg om avondjaponnen te zien. Bij dien hautainen toon donkerden Julie's wangen. Ze moest eens weten die koude, voorname aristocrate, al de lieve, teedere, zoete woordjes en beloften, die haar man gefluisterd had tot haar, Julie. Met even een vluchtigen blik naar hem, die onbewogen de zaal zat rond te kijken, draaide Julie zich om, liep naar de afdeling avondjaponnen. Er was een nieuwe, bestudeerde soepelheid in de bewegingen van

haar schouders, in haar coquet heupwiegen. Hij keek haar na natuurlijk, en als ze nu weer terug zou komen met de pracht van avondjaponnen, verleidelijk over haar arm, dan zou ze in zijn oogen den blik van herkennen zien.

Doch toen ze terugkwam, droeg zijn gelaat hetzelfde onbewogen, onverschillige masker, gleden zijn oogen nietszeggend over haar heen. Er kwam een groot gevoel van teleurstelling over haar, terwijl ze de japonnen uitspreidde, de kleuren aanpreef met dezelfde woorden, die ze altijd gebruikte.

Ze hield de verschillende nuances, taupe, prune, lila, lichtgrijs, matblauw, zwart met wit, voor zich, keek over de kleuren heen naar hen beiden. Ze voelde zich een ledepop, een mannequin, zooals ze zich nooit gevoeld had, al die jaren, dat ze japonnen verkocht.

„Ik zou wel eens willen passen,” klonk de koele, afgemeten stem. „Je gaat toch mee, hè man?”

Achter hen aan liep Julie met de japonnen.

In de intieme beslotenheid van het paskamertje, voelde ze zich opleven.

Misschien had hij haar werkelijk nog niet herkend, ze was ook wel veranderd de laatste jaren. Zich plots herinnerend een gebaartje, dat hij altijd verrukkelijk genoemd had, streek ze op een eigenaardige manier met de hand over haar oogen, terwijl door haar vingers heen lonkend naar hem.

Zijn gezicht bleef strak. Toen begreep ze, dat hij haar niet wilde herkennen, en in bruisen overgang tot onverschilligheid, richtte ze zich hoog op, met energiek schouderstrekken.

„Och, helpt u me even.”

„Zeker Mevrouw.” — Ze paste, plooidde 't lila fluweel om de schrale figuur, ratelde haar zinnestjes af: „O, maar dat staat u uitstekend, Mevrouw. Dat kleurt u magnifiek. Vindt u het boord niet aardig? Hè mevrouw. Dat is juist het allernieuwste, zoo'n opstaande kraag. — „Hoe vin-jij 't man?” — „De kleur staat je wel, maar ik mag dat boord ook niet.”

Haar oogen drongen recht in de zijne; dan, opzichtig spelend met haar verlovingsring, zei ze weer: „'t Is toch het allernieuwste, Mijnheer! Maar Mevrouw kan er wel een ander boord op krijgen, als Mevrouw dat verlangt.”

„Nee, laat ik liever eerst wat anders passen.”

En Julie paste, schikte, plooidde, prees aan, toch met een zekere voldoening, dat zoo weinig goed stond. Alleen het wit met zwarte toilet met de vele ruches en den wijd-uitstaanden rok flatteerde. Tegen haar zin animeerde Julie, die japon de duurste wetend van allemaal. „O, Mevrouw, maar dat staat u schitterend gewoon. Dat kleedt u perfect. En het kleurt u magnifiek. Magnifiek”, herhaalde ze.

Mevrouw, zich wendend, draaiend voor de spiegels, bekeek zichzelf met goedkeuring.

„En hoe vin-jij dat man?”

Hij, nu zijn kin gesteund op den knop van zijn stok, bewonderde ook: „Keurig. Keurig. Die zou ik maar nemen, hè?”

„Ja, ik geloof ook, dat dat me wel het beste staat.” Weer wendde Mevrouw zich, haalde de hoge ceintuur nog wat hoger op.

„Hooft dat zoo, Juffrouw?” vroeg hij, wijzend op een pikant rosetje op zij van den rok. „Het was de eerste keer, dat hij haar aansprak.”

„Ja, Mijnheer, dat hoort zoo,” zei ze, hem weer even recht aankijkend.

Had het een uur geduurd, een half uur, een kwartier, voor ze achter hen aan het paskamertje uitging? Julie wist het niet. Het kon haar niet schelen ook. Beleefd hield ze het zware gordijn opzij, liep mee tot de lift, waar ze schelde en wachtte tot de lift boven was. Onderwijl sprak ze nog

haar gewoonte-zinnestjes: „Ja, mevrouw, ik heb het adres goed genoteerd, Villa Nuova, Hilversum. Zeker, u kunt er vast op rekenen; morgenochtend hebt u de japon thuis.” Dan groetend met haar bevallige hoofdbuiging: „Mevrouw, Mijnheer.”

Hij had even zijn hoed gelicht, toen hij in de lift stapte, zonder haar aan te kijken. Ze had het zware, blonde haar gezien, waar ze zoo vaak met haar vingers door gewoeld had, die avonden, als hij gelegen had met zijn hoofd op haar knie, fluisterend zoete woordjes en beloften...

„Welke japon heb je verkocht?” vroeg de chef.

„De duurste, de zwart met witte,” zei Julie met klem. 's Avonds ging ze met Johan een schoorsteenornament koopen. Er was een onverschillige trek op haar gezicht, en af en toe trok ze haar mondhoeken norsch naar beneden, als Johan haar arm drukte, of liefkoozende woordjes zei. In den winkel was ze stuursch, kortaf. 't Interesseerde haar

„Hoe zou je zoo'n marmarbeeldje vinden?” — „O, wel aardig.”

„Maar jij kiest het uit, hè?” — „Natuurlijk.”

„En je vindt het schoorsteenornament wel mooi, hè?”

„Ik heb toch gezegd: Prachtig!” Haar toon werd weer ongeduldig.

Hij besloot vooreerst maar niets meer te zeggen. Juultje scheen een beetje uit haar humeur te zijn.

Zij, quasi met aandacht den room door haar koffie roerend, zag aldoor voor zich zijn blonde haar, zijn scherp gezicht, zijn koele oogen, zijn hooghartig gebaar.

Nog zag ze hem dien middag de zaal binnenkomen met zijn vrouw en weer doorleefde ze de pijn, die ze toen een oogenblik, denkende aan het verleden, gevoeld had. En in zich voelde ze een bittere, schrijnende, wanhopige pijn, dat hij haar niet had willen herkennen.

DE BRAND IN DE GEMEENTELIJKE LOMPENPAKHUIZEN TE AMSTERDAM.

Tot heden gaat het de gemeente Amsterdam nog niet bijzonder voor den wind met het gemeentelijk lompenbedrijf. Nadat de vele bij den aanvang gerezen moeilijkheden overwonnen waren, heeft nu weer een ernstige brand belangrijke schade aangericht, zooals het drietal foto's, dat wij hierbij afbeelden, duidelijk doet zien.

Kreupel-Krabbels

Hondententoonstelling

Een mensch van middelbaren leeftijd, die zichzelf respecteren wil, — en dat wil je toch allicht, — moet over alles en nog wat kunnen meespreken.

Hij moet en hij zal notitie nemen van al het nieuws, dat elke nieuwe dag opscheept, of ze zeggen, dat hij „van gisteren is.” Hij zal zijn neus moeten steken in zoo'n beetje alles wat er te zien is. Te zien of te hooren. Al zou hooren en zien hem erbij vergaan. Deze overweging bracht den ondergetekende tot een bezoek aan een hondententoonstelling voor het eerst in zijn eerbare leven. En hij heeft er geen spijt van — nu hij eruit is. Binnen 'n paar dagen was hij weer in zoover op orde, dat hij er wat van kan neerschrijven. Wat hij dan ook bij dezen doet.

Het was bar weer. Echt hondenweer. Regen en wind, de gebruikelijke dagelijksche dosis van den laatsten tijd. Je zou d'r geen hond doorsturen. Ja, misschien alleen 'n windhond.

In de hokjes van niks als vogelkooien zaten en liepen en dansten en drentelden de schippertjes, de smousjes, de pinchertjes, de leeuwjes, de griffonnetjes, de chifonnetjes, de honneponnetjes, ... en ze hadden het al te pakken, hoor, want ze rilden als juffershondjes en schelle droge kuchen doorklieften het vertrek. Eén stuk asthma, bronchitis, anghina, catarrh, of de meer verouderde borstkwaal. De teedere mormels piepten als roestige scharnieren, proestten als duikers, floten als kinderlocomotieven, bliezen als voetpompen. En waren daarbij niet heelemaal zonder

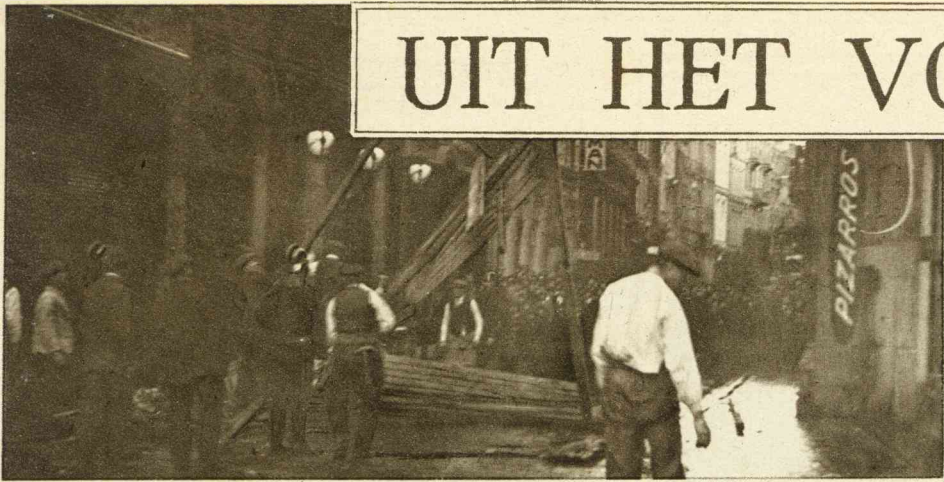
(Zie vervolg op pag. 10).

In den loop van de maand Januari zal door ons een begin worden gemaakt met de publicatie van het uiterst boeiende vervolg-feuilleton van den bekenden Engelschen schrijver Louis Tracy, getiteld:

„No. ZEVENTIEN”

Van dit verhaal, dat in Engeland in boekvorm verschenen is, waren daar te lande binnen één week eenige duizenden ex. verkocht, zoodat toen reeds een nieuwe druk noodig was. Wij twijfelen er dan ook niet aan of onze abonné's zullen het ten eerste op prijs stellen, dat wij zulk een prachtwerk aankochten.

UIT HET VOLLE LEVEN

DE RAMP TE AMSTERDAM.

Tijdens een hevigen storm die Zaterdagmiddag omstreeks drie uur woedde, stortte een gedeelte der schutting van het in aanbouw zijnde gebouw der firma Peek en Cloppenburg aan den Dam te Amsterdam in. Eenige voorbijgangers werden gewond en twee meisjes geraakten eronder, van wie er één dadelijk dood was. Links: de brandweer bezig het gevaar zooveel mogelijk af te wenden. Rechts: De belangstelling den volgenden morgen op de plaats van het ongeluk.

DE JOHANNA-STICHTING TE ARNHEM.

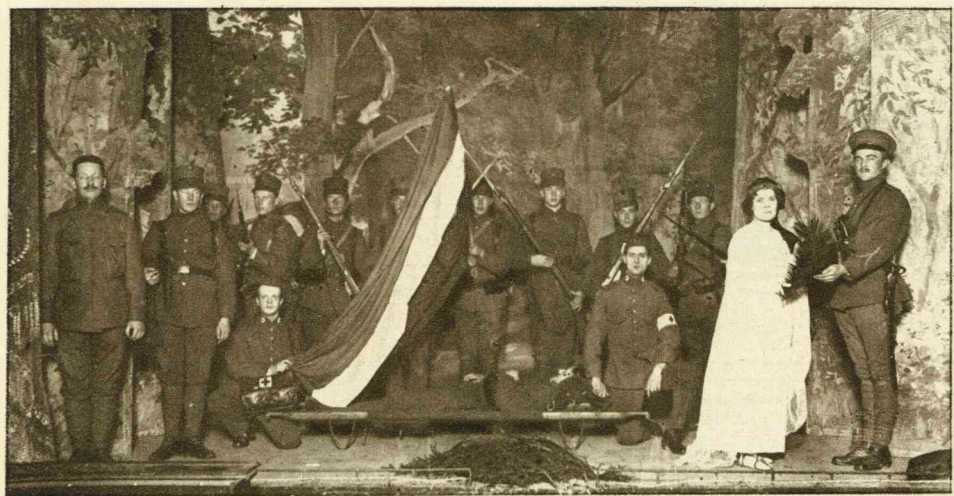
In de Johanna-Stichting te Arnhem wordt aan kinderen, die op de een of andere wijze een of meer ledematen verloren hebben, onderricht gegeven in verschillende handwerken, opdat zij zooveel mogelijk worden toegerust voor den strijd om het bestaan. Hierboven: Schrijven leeren met de linkerhand.

EEN KUNSTWERK.

De nieuwe gebrandschilderde ramen in de Oude Kerk te Delfshaven. De ramen, die ontworpen en uitgevoerd zijn door den glasschilder Blom, brengen de zes scheppingsdagen in beeld. De vervaardiging geschiedde in de ateliers Lipjes te Rotterdam.

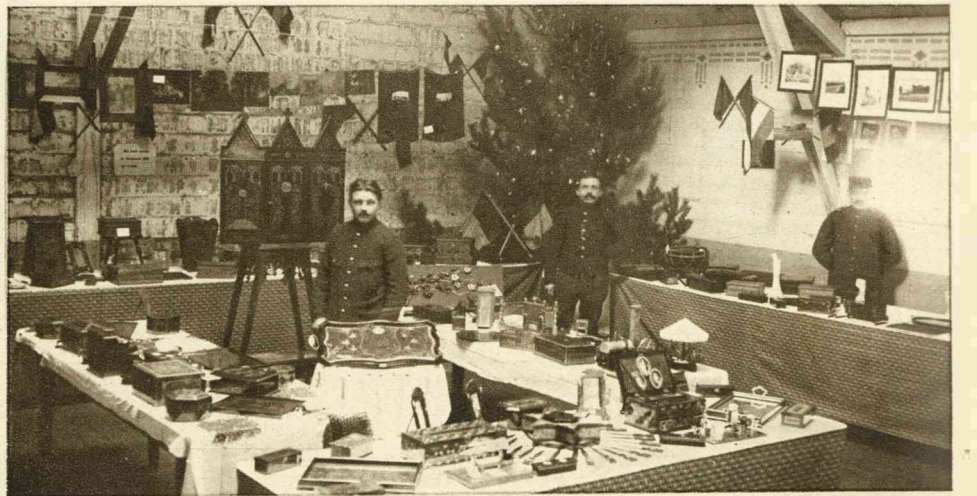
DE JOHANNA-STICHTING TE ARNHEM.

Een der patiëntjes aan het oefenen op de schrijfmachine.

MOBILISATIE-KERSTFEEST.

Door de commissie tot ontwikkeling en ontspanning van Militairen van Reserve-Bataljon F. te Amsterdam, is een Mobilisatie-Kerstfeest gehouden in Odeon. Een aardig nummer, een bivakoverval, brengen wij hierboven in beeld.

KERST-TENTOONSTELLING.

In het Interneeringskamp der Belgen bij Amersfoort werd ter gelegenheid van Kerstmis een kleine tentoonstelling gehouden.

BEGRAFENIS J. BRAAKSMA.

Na den brand in het Gemeentevoddenpakhuis te Amsterdam reed een der wagens van de brandweer in de Haarlemmervaart, waarbij de brandwacht J. Braaksma na een zware en moeilijke taak te hebben vervuld, verdrong.

IN GASTVRIJ NEDERLAND.

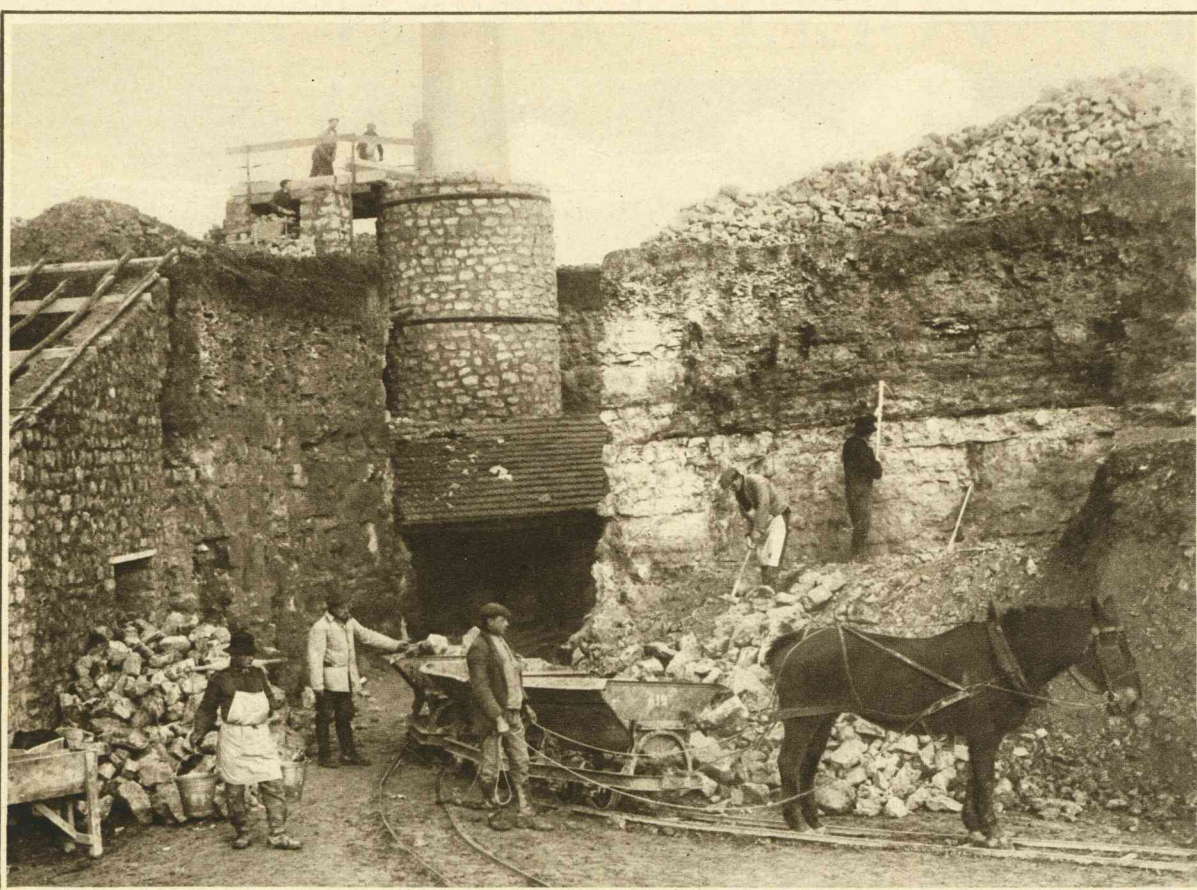
Verleden week kwam uit Duitschland een aantal kinderen van Hollandsche ouders te Arnhem aan. Ze zullen bij verschillende familie's in ons land worden ondergebracht.

FANCY FAIR TE AMSTERDAM.

De Eerste Ned. Bond van oud-onderofficieren van Land- en Zeemacht en Koloniën, hield op de bovenzalen van Parkzicht te Amsterdam een welgeslaagde fancy fair, ten bate van weduwen en weezen van oude kameraden zonder pensioen die door hoogen leeftijd niet meer kunnen werken. Onze foto geeft een der aardige tentjes.

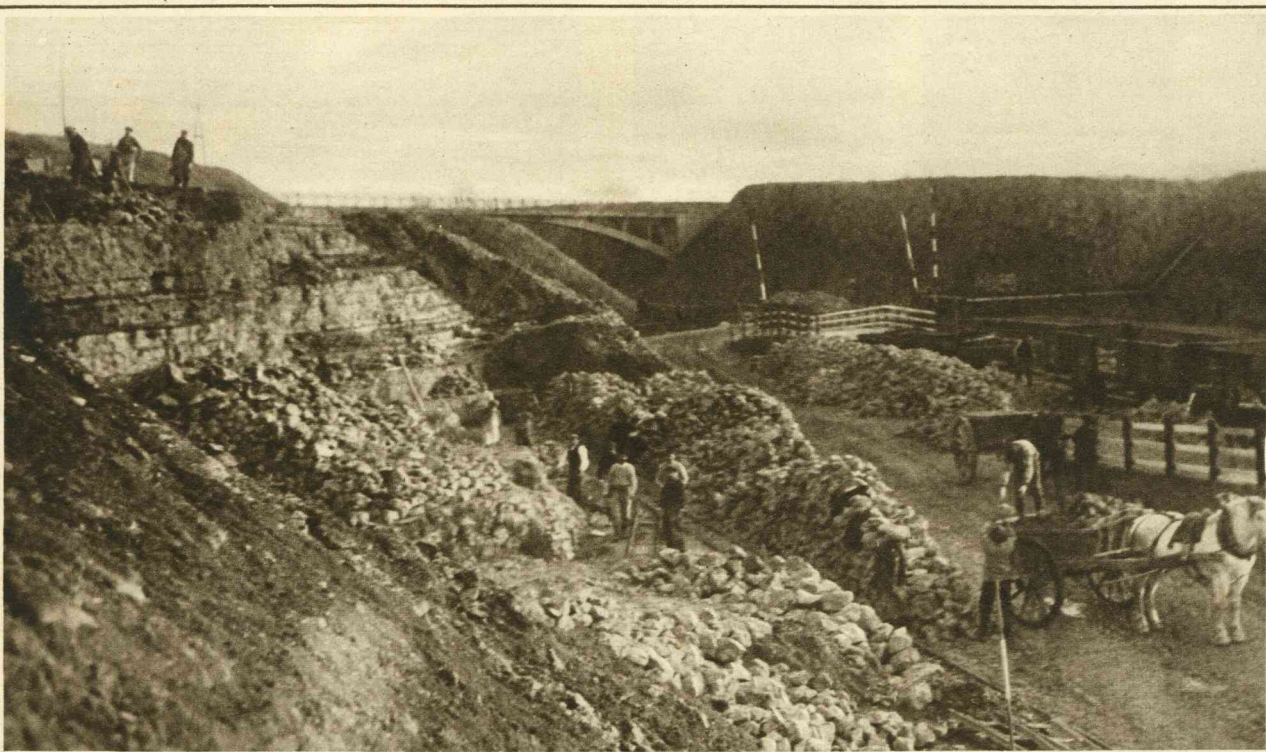
EEN NIEUWE

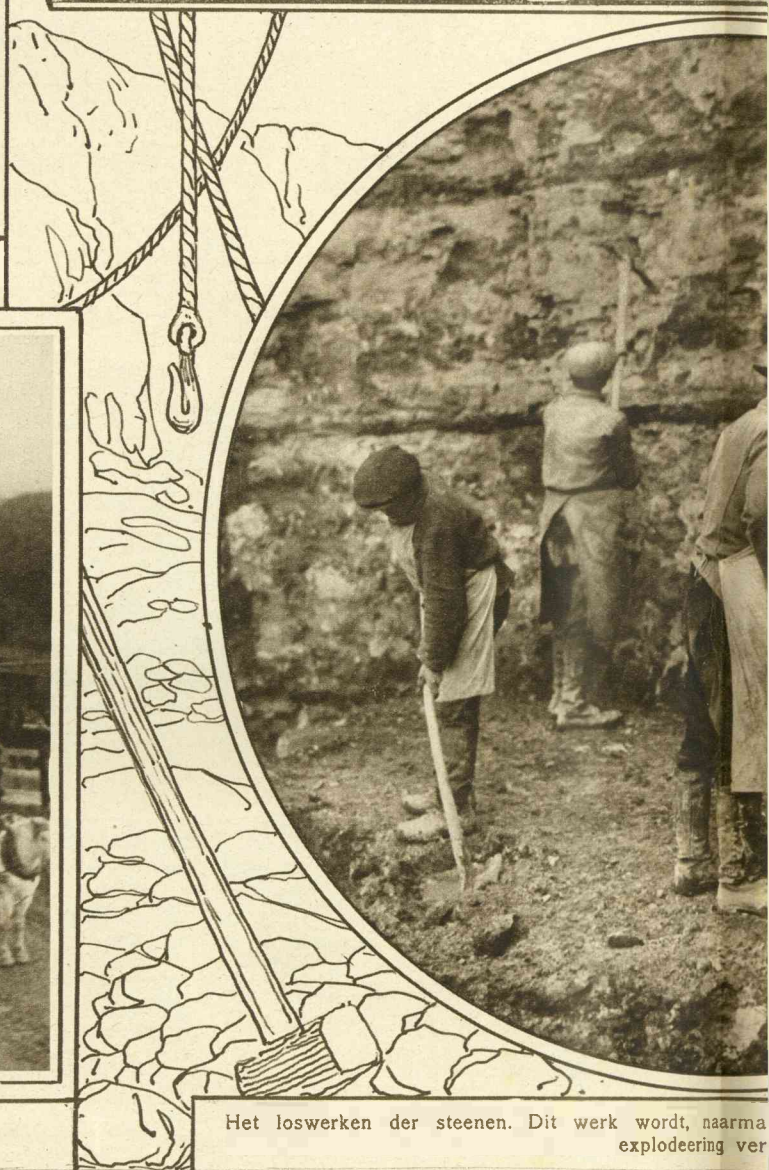
Het inladen in de ovens.

Nabij het station Schin op Geul (Limburg) is men begonnen met den aanleg van steen- en stucadoorsbedrijf als voor den landbouw (besmesting van het land). De losgemaakte steenen worden door onze foto's een indruk

Het vervoer der langs de steengroeve opgestapelde losgewerkte steenen.

Het loswerken der steenen. Dit werk wordt, naarmate de omstandigheden veranderen, ook door explosieven verricht.

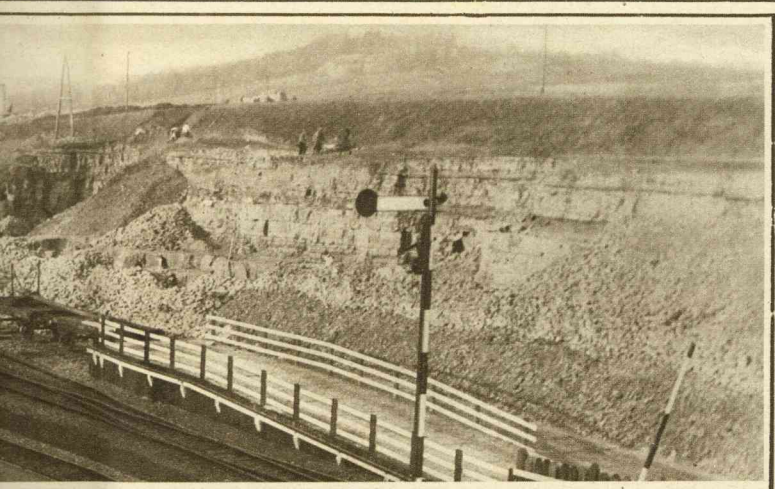

De steenen worden na te zijn losgewerkt nog in stukken gekapt alvorens naar de ovens vervoerd te worden.

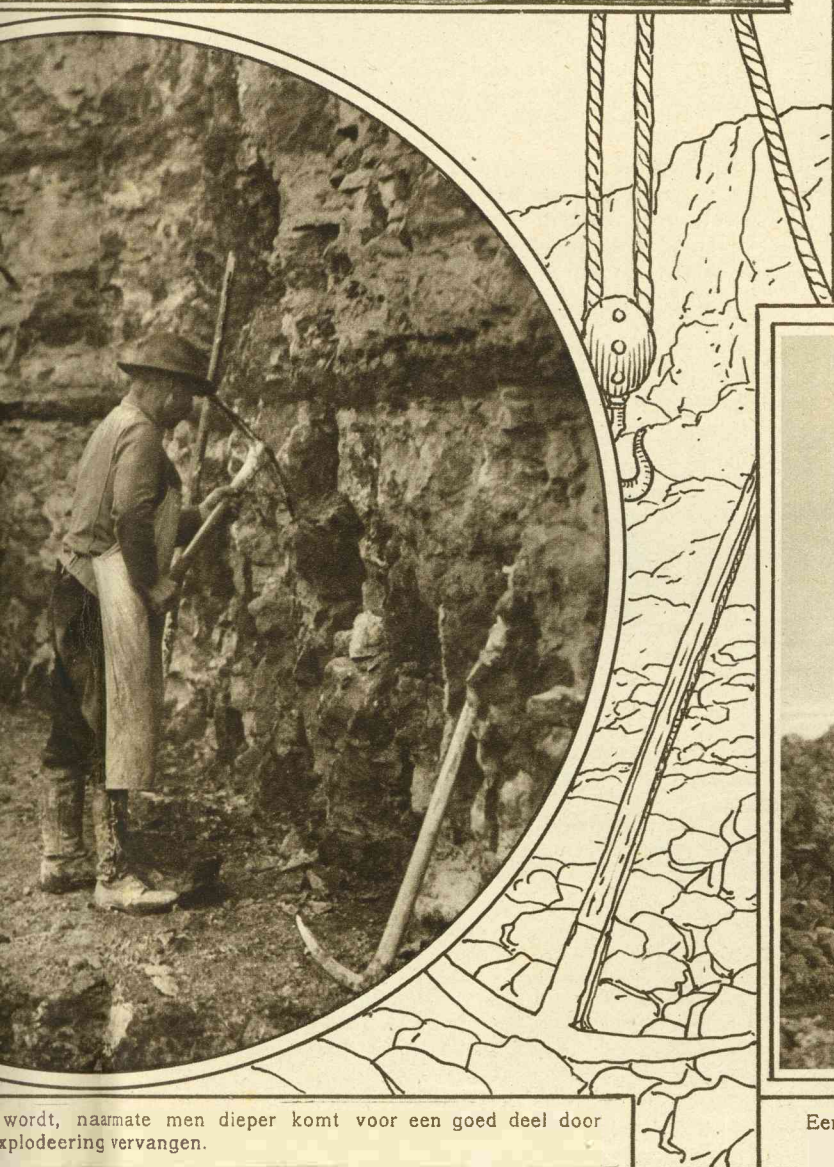

Een hut als schachtgelegenheid ingericht, gebouwd van natuursteen uit de groeven.

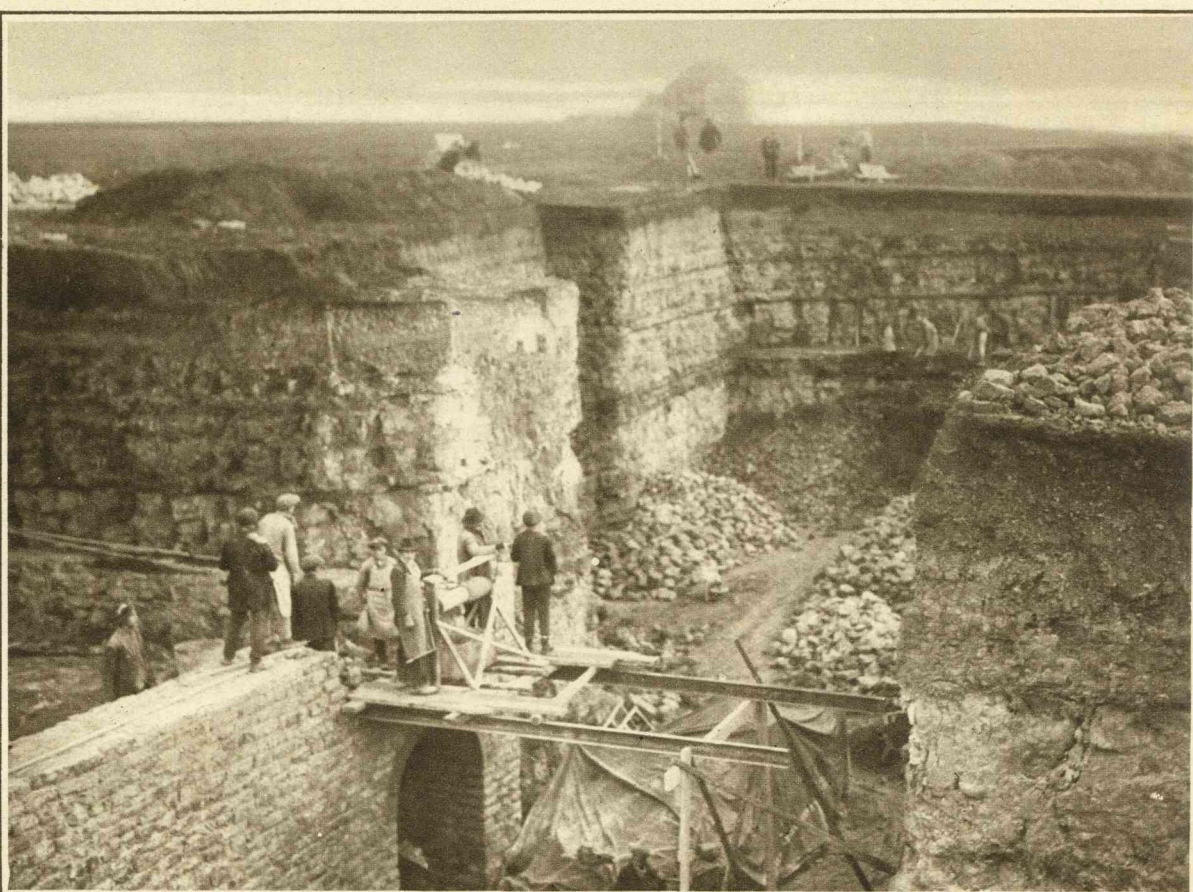
WE INDUSTRIE

en aanleg van steengroeven ter vervaardiging van kalk, bestemd zoowel voor het metsel- en
De losgemaakte steenen worden voor dit doel op bijzondere wijze, verwerkt, van welken arbeid
foto's een indruk geven.

wordt, naarmate men dieper komt voor een goed deel door
explodeering vervangen.

Het zoeken der lagen. Dit niet gemakkelijke werk wordt uitgevoerd door in dienst gestelde Belgische geïnterneerde
als vaklui met dit werk bijzonder vertrouwd zijn.

Een voor dit bedrijf speciaal gebouwde oven met buitenvuren, ter verkrijging van zuiverder product, dan bij het gewone
veldovensysteem het geval is.

Het in aanbouw zijnde ovensysteem, bestaande uit dubbele ovens met circuleerende trek. Rechts
de uitgraving voor de fundeering der fabriek voor prepareering van kalkmergel, ten dienste van
den landbouw.

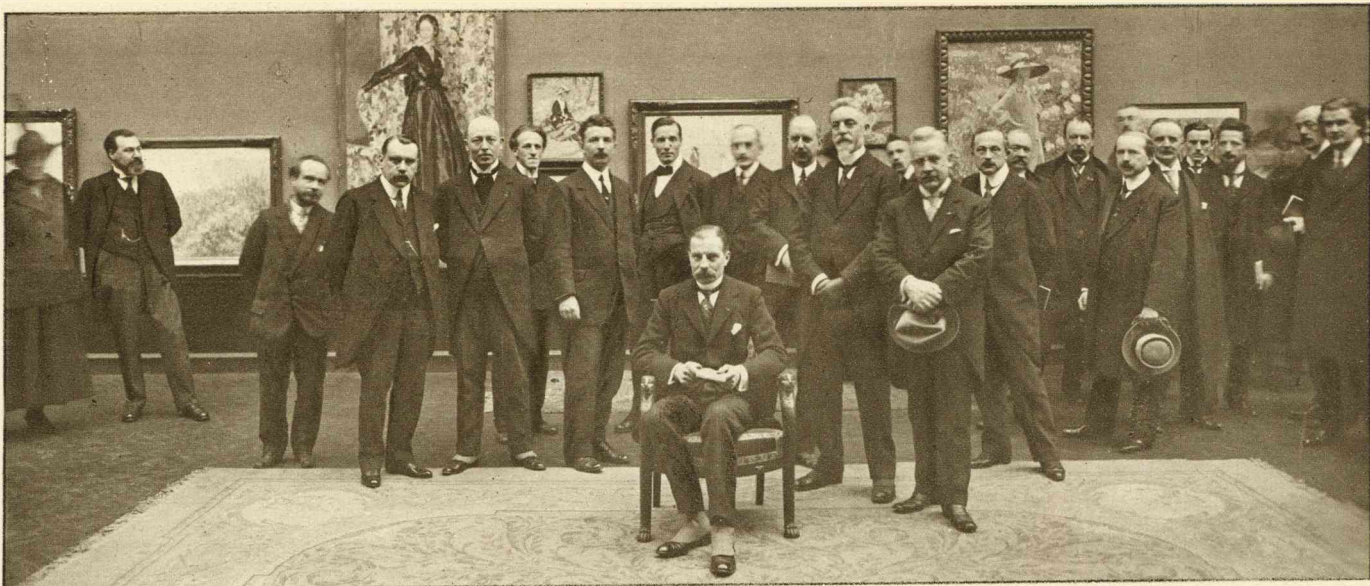

Het loswerken der groote steenblokken, hetgeen zooals men ziet, een zwaar werkje is.

aanstellerij; ze coquet-
teerden met hun ver-
koudheid voor de vele
dames die hun het hof
maakten en hun zoete
lekkernijen voerden waar
in ze bijna stikten.

Dat was allemaal heel
aardig, maar buiten,
buiten. In den tuin.
Daar was nog heel wat
anders te zien, daar was
de keuring. En honder-
den eierzuchtige dieren
van grootere soorten —

Bernharders, Setters,
Doggen, Pointers, Leeu-
wenbergers, Herders en
meer van dat goedje —
verdrongen zich rond
de met latten afgezette
lapjes grond, die hoewel
ze op geen stukken na
rond zijn, „ringen” ge-
noemd worden. Naar die
ringen zag men de kan-
jers van honden aan zee-
len, riemen of kettingen hun arme z.g. eigenaars sle-
pen, waarbij die eigenaars de allerzonderlingste hou-
dingen en grimassen aan het geacht publiek ver-
toonden. Sommigen lagen bijna volkomen achterover,
in een hoek van, zeg maar, 'n graad of twaalf, zoo-
dat het wel leek of ze zich moeizaam oefenden in
zwemmen op den rug. Anderen, de meesten, zwom-
men reeds finaal op den buik, of liever, zonder een
arm of been te reppen werden ze door hun beestjes
voortgesleept aan de lijnen, ze vrijwielden zoo te
zeggen. Enkelen poogden zich nog op te richten,
en slaagden daarin dan ook voor een miniem deel
van een seconde, als om een laatsten groet aan de
buitenwereld toe te zenden, werden dan alweer in het
razende tempo ten ring voortgesleept. De genoegens,
die mijn ongelukkigen evennaasten daar wachtten,
moeten wel hemelsch zijn, dat zij aldus alle mensche-
lijke waardigheid prijsgeven, en zich als boosdoeners

TENTOONSTELLING VAN BELGISCHE KUNST TE AMSTERDAM.

In het Stedelijk Museum te Amsterdam is een tentoonstelling geopend van Belgische Kunst, waarvoor groote belangstelling is. Hier-
boven geven wij een groep van het bestuur en genoodigden bij de opening.

MEVR. CORRIE
VAN DOKKUM.†

Mevr. CORRIE VAN DOKKUM, de in ons land welbekende operette-ster, is de vorige week te Amsterdam overleden. — Op 59-jarigen leeftijd is te Groningen plotseling overleden Mr. F. VAN DER TUUK, oud-notaris, lid van Ged. Staten. — Te 's-Gravenhage is op 64-jarigen leeftijd overleden de heer G. H. TH. QUELLHORST, oud-directeur van de spaarbank te Batavia, consul van Oostenrijk-Hongarije.

MR. F. VAN DER
TUUK.†

C. H. TH. QUELL-
HORST.†

een brak-bruine overjas, en mager als een hazen-
wind; met hondsche minachting keek hij rond. Daarna
waagde zich een mannetjesputter van een juffrouw
met vierkante schouders en voeten als sigarenkistjes
in den regen der critische blikken van jury en honden-
publiek. Daarna weer anderen. En weer anderen. En
allen droegen een kaart, waarop hun nummer stond
aangegeven.

De keuring was ten einde, de luidruchtige exem-
plaren werden in de afgerasterde hokken van een
grootte zaal gebracht. Ook daar moest ik even gaan
kijken, al lokte het schrikkelijk rumoer me vanuit de
verte niet bar aan. Maar kom je over den hond, dan
kom je ook over den staart. Ik trad binnen, en werd
als bedolven door een geluid zoo ontzettend, dat een
moderne veldbatterij er niks bij is. Gekef, geblaf, ge-
balk, gehuil, gebrom, geloei, gebrul... het was dit
alles dooreenen, in alle toonaarden, van afgrondiepe

VERBETERING VOLKSHUISVESTING.

In tegenwoordigheid van autoriteiten is de vorige te Amsterdam week een gedenksteen ont-
huld bij het in gebruik nemen van het tweede bouwblok.

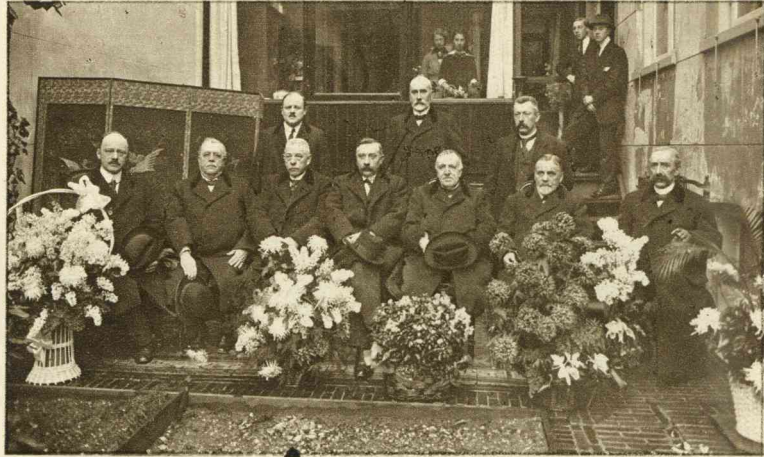
lieten voortsleuren; een heer arriveerde achter zijn
Bernarder met een doodsbleek gelaat zonder hoed,
en met gescheurde kleederen, een andere heer ach-
ter een Ulmer dog, had zijn bottines (misschien
wel voor altijd) verloren; een dame spoelde achter
een Leeuwenberger aan, van haar paraplu had
zij alleen het ontvleesd skelet nog in de hand ge-
klemd; een andere dame arriveerde ademloos op den
rug voortschuivend achter een boxer, waarbij een
verfomfaaide kapothoed haar bij wijze van halssie-
raad op de borst bengelde; een jonkman achter een
Duitschen staande-hond werd in een allermiserabel-
sten toestand binnengesleept, zijn hoed, boord, das,
manchetten had hij in de worsteling verloren, ook
gedeelten van zijn colbert-costuum bleken afwezig,
maar den hond had hij nog, en dat was hier het voor-
naamste. Als een voldoende aantal besmeurde en ge-
hannekte slachtoffers aanwezig was, begon de keu-
ring, waarbij een onbeschrijfelijk orkest van honden
voor de muziek zorgde.

Hoopen honden omgaven
den ring en keken elkaar
alvast eens aan of ze me-
kander het licht niet in de
oogen gunden. Pedant, co-
quet, verwend, blasé, over
het paard getild waren ze
allemaal. En geen wonder,
elk oogenblik stond er een
fotograaf voor hen, en
knipte ze of het gekroonde
hoofden, jubilarissen, wiel-
renners, professors of ope-
ra-zangers waren. En ze
waren al zóó gewend aan
die eerbetuigingen van de
camera, dat ze er hun
poot niet meer voor om-
draaiden, en vóór de lens
niet eens meer even stil-

zaten. Het eenige wat hun
aandacht werkelijk trok, was
de keuring.

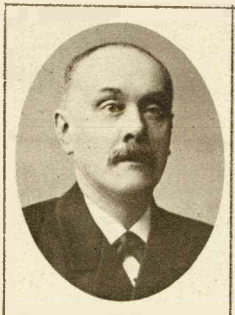
Daarnaar keken ze opletend,
en in een luidruchtig bargoensch
gaven ze hun goed- of afkeuring
te kennen, naarmate de exem-
plaren, die op het houten vlon-
dertje verschenen, hun al of
niet aanstonden. En door hun
aanmatigende houding maak-
ten ze zoowaar die exemplaren
nog verlegen ook.

Een werkman op zijn zon-
dagsch, door een Duitschen dog
binnen den ring gehaald, stond
in een stijve houding op het
podium en grijsnachtte schuch-
ter naar het veeltalige honden-
publiek, dat hem van het hoofd
tot de voeten opnam.

EEN ZILVEREN JUBILEUM.

De heer A. L. J. Wijsman te Amsterdam herdacht de vorige week onder vele bliken van belang-
stelling den dag, waarop hij voor 25 jaar zijn intrede deed in de Amsterdamsche makelaarswereld.

W. VAN SAS.

Den 1en Januari a.s. hoopt de heer W. VAN SAS, hoofdcommies, chef der afd. mil. zaken
ter secretarie te 's-Hertogenbosch, zijn 40-jarig ambtsjubileum te herdenken. — Op 57-jarigen
leeftijd is te 's-Gravenhage overleden de heer M. J. TEUNISSEN, een kenner van antiqui-
teiten, zooals er maar weinigen meer gevonden worden. — Te 's-Gravenhage overleed, 93
jaar oud, de heer I. CATZ, stichter van de bekende handelsfirma Gebrs. Catz (Amsterdam,
Rotterdam en Groningen). De heer Catz was ook de oprichter van een aantal Joodsch-phi-
lantropische stichtingen in de stad zijner vroegere inwoning, Groningen.

M. J. TEU-
NISSEN.†

I. CATZ.†

bastonen tot vlijmend scherpe sopraanfalsetten. Het
was trommelviesverscheurend. De wandeling tusschen
die kooien door is voor een normaal mensch gewoon
een hondenbaantje. Sommige menschen poogden de
herriemakers wat te sussen, maar de monsters keken
hen met zoo hoovaardigen blik aan alsof ze van het
hondje gebeten waren, en huilden zoo iets van „com-
mandeer je hond en blaf zelf.” Eén Bernarder was er
met platvoeten; die ging al heel bar te keer, en
weerde zich met alle middelen; dat was nu eens een
blafende hond, die wél beet. Een man met een
mopneus maakte zich kwaad, en zei dat dit beest
bekend was als de bonte hond, en hij hem allang
zou hebben afgeranseld, als hij zijn stok maar bij de
hand had, maar niemand nam den kerel au sérieux,
want wie een hond wil slaan, kan licht een stok
vinden. Ik vond het nu welletjes geweest, en trachtte
midden tusschen de kooien door den uitgang te
vinden. Had ik mij bij het binnenkomen al wat on-
pleizierig gevoeld, nu was
ik zoo ziek als een hond. Ik
moest in mijn narigheid
erkennen, dat vele honden
niet alleen der hazen, maar
ook der menschen dood kon-
den zijn. Ondanks het hel-
sche lawaai raakte ik aan
de deur, en wierp mij met
een zucht van verlichting in
de stadstraat, die, hoe woe-
lig ook, mij thans wel een
doodstille, uitgestorven ne-
gorij leek. En zoo wandel-
de ik naar huis, dat ik daar
van mijn eerste en tevens
laatste hondtentoonstel-
ling nog net bijtijds bin-
nenviel om den hond in
den pot te vinden.

HANEFOOT.

FAINCY FAIR TE HAARLEM.

Door het „Koningin Elisabeth Comité” te Haarlem is op 15 en 16 Dec. in het „Brongebouw” een feest gegeven, dat door de elite en door hogere
autoriteiten van Haarlem bezocht is. De opbrengst van de fancy fair is bestemd voor het „Elisabeth fonds”, gesticht door H. M. de Koningin van België, ter
ondersteuning van de slachtoffers van den oorlog en voor de gemobiliseerde, Nederlandsche soldaten.

WERELD-PANORAMA

DE GOUVERNEUR VAN ROEMENIË.

Tot chef van het militair gezag in Roemenië is benoemd generaal Tullf von Tschepe und Weidenbach.

KEIZERLIJKE INSPECTIE.

Een hoogst interessante kiek van keizer Karel I van Oostenrijk en keizer Wilhelm tijdens het bezoek van eerstgenoemde aan het Duitsche hoofdkwartier.

EDMOND SCHULTESS,

de nieuwe bondsprezident van de Zwitschersche republiek.

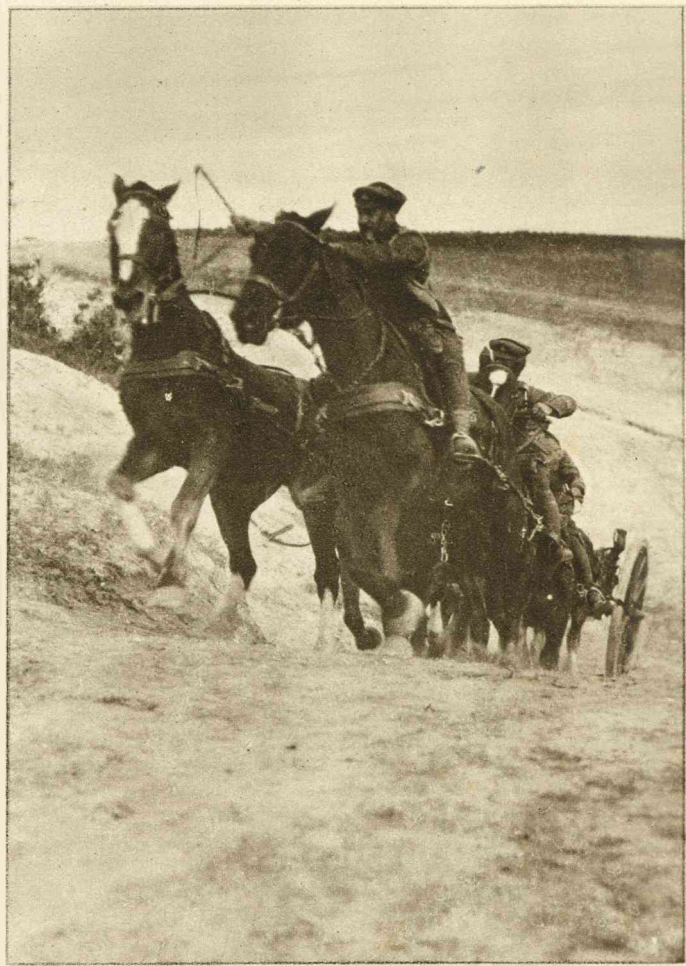
DE HISTORISCHE RIJKSDAGZITTING.

Het voorlezen der vredesnota door rijkskanselier von Bethmann-Hollweg.

GENERAAL NIVELLE,

die benoemd is tot opperbevelhebber der Fransche legers.

EEN GEVAARVOLLE TOCHT.

Een Engelsch kanon moet op een heuvel in stelling worden gebracht.

NAAR HET FRONT.

Fransche zware artillerie trekt door een dorp achter het front op weg naar nieuwe stellingen.

HET VERTREK VAN DEN GOUVERNEUR VAN SURINAME.

Oud-gouverneur van Suriname W. D. H. Baron van Asbeck en zijn echtgenoot in de sloop, gereed om naar het schip gebracht te worden, dat hen naar het vaderland terug zal brengen.

DE TOCHT VAN DE DEUTSCHLAND

door PAUL KÖNIG, Kapitein v. d. handelonderzeeër
„Deutschland“

(10) (Slot.) (Nadruk verboden.)

Henslotte waren 't onze goede Zeiskijkers, die de bezorgdheid van onze harten namen, om in het laatste oogenblik, het vaderland reeds voor oogen, in een val geloopt te zijn. De schemering was juist nog helder genoeg, om ons aan den bouw der vreesaanjagende schepen te doen zien, dat we onschuldige hollandsche haringloggers voor ons hadden.

De aankomst in het vaderland.

Een gunstige bries van achteren dreef met ons op het vaderland aan. Den X-den Augustus 's morgens om zes uur kwam er nog eenmaal alarm. Op grooten afstand was iets te voorschijn gekomen, dat er als een scheepszeil uitzag, weliswaar van een merkwaardigen vorm. Bij het naderen bleek het zeil toen de toren van een onderzeeër, die met even overspoeld dek zijns weegs ging.

Ofschoon wij in den beginne geneigd waren, op het gezicht van het zonderlinge schouwspel, dat zich daar in de verte aanbod, beschouwende en leerrijke bespiegelingen erover te houden hoe men zelf op ongeveer drie zeemijlen eruitziet, zoo lag in ons geval toch de overweging meer voor de hand, om zoo snel mogelijk het er over eens te worden, of we nu een Engelschen of een Duitschen onderzeeër voor ons hadden.

Wij gaven er echter de voorkeur aan, in ieder geval zoo min mogelijk van ons te laten zien en op het laatste oogenblik dan naar beneden te schieten.

Reeds hadden we tot tank 3 alles met water gevuld, reeds sloegen de zeeën over het dek en kletsten tegen den toren, reeds sneed ook deze half in den groenen vloed — daar steeg boven een ons bekend vlaggesignaal omhoog, dat ons de zekerheid gaf, dat we een Duitschen onderzeeër voor ons hadden.

Direct kwam ons antwoord.

En dadelijk erachter het commando:

„Uitblazen met blaaspipen!“

Met zoo'n verheugd hart had ik nog geen commando op de „Deutschland“ gegeven, en meer verheugd is het ook nog wel nooit uitgevoerd, nadat ik in de centrale naar beneden geroepen had: „Hoera, de eerste Duitse duikboot in 't zicht!“

Dat we op den toren en het nog nauwelijks opgedoken dek in olie en zeewater stonden, dat de golfspatten over ons heengingen, wat gaf dat: . . . Daar over de groene Noordzee kwam van Deutschland, van het groote vaderland, de eerste groet aangebruist. Met „volle kracht“ ging het vooruit, alle mannen stonden aan dek, en in korten tijd lagen beide booten op roepafstand van elkaar.

Het eerste donderend hoera drong tot ons door, dat even krachtig beantwoord werd.

Dan werden groeten en nieuwtjes gewisseld, en onze wegen scheidden zich weder: wij huiswaarts, onderzeeboot-x aan den arbeid.

De dag ging ten einde, en nog eens werd het nacht.

Zoo voeren wij voort, geen licht aan dek, geen licht in den toren, als een donkere schaduw.

Toen echter den volgende morgen de zon opkwam, zagen wij voor ons in de verte een karakteristiek silhouet, met roodachtigen gloed de nevelsluiers doorbrekend. Een eiland, een bolwerk in de Noordzee, Helgoland lag vóór ons.

Spoedig begon het op het water om ons levendig te worden; torpedobooten schoten nader, voorpostenstoomers walmden dichterbij, vlaggensignalen vlogen in de hoogte, draadloze telegrafen knetterden, een wenken en groeten begon, en toen sloot zich om onze kleine „Deutschland“ de ijzeren ring van de Duitse vloot, die daar buiten trouw de wacht houdt; onder haar beschutting stuurden we nu Helgoland voorbij op de thuishaven aan.

Maar terwijl we reeds de bekende wateren naderden, toen werd ons, eer de lage vaderlandsche zandkust voor ons opdook, nog een schouwspel van overweldigende grootheid ten deel, een eigenaardige begroeting uitgevoerd met meeslepende kranigheid.

Wij zagen, hoe zich van land af twee groote vogels verhieven, twee vliegtuigen, die in razende vlucht nader kwamen en als twee reusachtige watervogels op de licht bewogen zee neerdaalden. Ze schoten, met de zwemvliezen even over den vloed stuitend, tot op een steenworpafstand op onze „Deutschland“ toe, maakten een bliksemsnelle wending, knetterden ons voorbij, kwamen terug en

sprongen letterlijk over ons heen, vlak over onze toren heenbruisend, met hoerageroep en mutsengezwaai. . . .

Dat was onze ontvangst door het jongste wapen der Duitse marine.

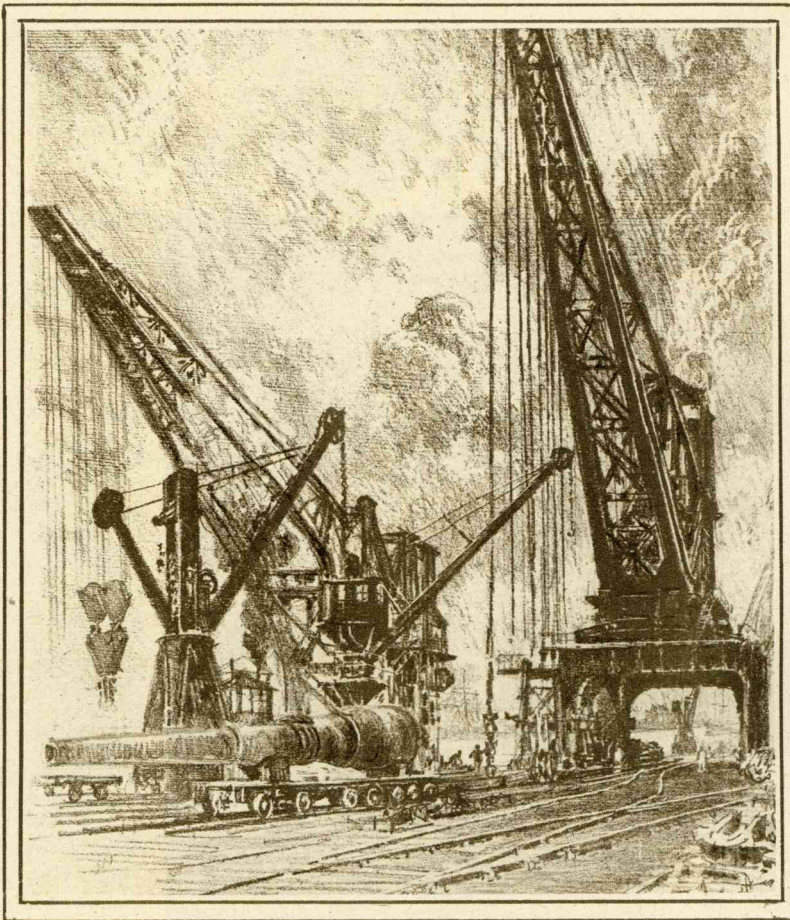
Men mag geen vergelijkingen maken.

Maar toen we weer de Duitse kust naderden en ons omgeven wisten van de beschutting der Duitse marine, toen drong zich bij mij geheel vanzelf de vergelijking met onze aankomst in Amerika op.

Men kan zeker niet hartelijker en met meer geestdrift ontvangen worden, dan wij door de Amerikanen. Een vrij, zorgeloos volk verheugde zich over een koene daad en gaf uiting aan zijn sympathie voor een onderneming, die nieuw en ongehoord was en mannen vereischte.

Hier echter waren we meer dan koene en succesvolle avonturiers, hier nam ons eigen volk ons weer op als vreedzame medestrijders in zijn grooten strijd, hier gewerd ons de verblijdende voorstelling: van zijn macht onder de zee, op de zee en in de lucht.

Dat was het, wat voor mij die prachtige begroeting door de vliegers betekende, wat ik gevoelde, toen ons de veilige beschutting van de voorpostenschepen tot aan den Buitenwezer geleidde, waar we voor den Hohenwegvuurtoren het anker uitwierpen, na langen tijd weer voor den eersten keer in Duitschen grond.

MODERNE ILLUSTRATIES.

Hierboven reproduceeren wij een der teekeningen, (kanonnen gereed om te worden ingeladen), van den beroemden Engelschen teekenaar Joseph Pennell, wiens prachtig opgezette teekeningen op het oogenblik over de geheele wereld de belangstelling trekken.

De ontvangst van de „U-Deutschland“ door het Duitse volk.

Op de hoogte van Helgoland tot aan den Buitenwezer had ons de marine ontvangen, op de vaart den Wezer opwaarts en in Bremen ontving ons een geheel volk.

In den namiddag van den 23sten Augustus was de „Deutschland“ voor den Wezermund voor anker gegaan. De telegraaf had het bericht spoedig door het geheele Duitse land gedragen, dit innig verlangde bericht, dat een gejubel zonder einde verwekte.

Verrast en met blijden trots werden we gewaar, dat de aankomst der „Deutschland“ tot een feestdag werd voor het gansche Duitse volk, dat onze kleine boot aan de oevers van den Wezer een ontvangst bereidde, zooals nog wel nooit een „gelukkig schip“ ten deel werd. Onze vaart den Wezer opwaarts nam den vorm aan van een triomftocht zonder gelijken; achter de honderdduizenden, die gekomen waren en ons aan de oevers van de rivier toejubelden, stonden onzichtbaar de miljoenen van het Duitse volk, wie hetzelfde gevoel bezielde.

Dat is overal met overvloeiende vreugde en hartelijkheid tot uitdrukking gebracht door oud en jong, van hoog tot laag, van den Duitschen keizer tot den eenvoudigsten havenwerker en tot den kleinen broekman, die in Bremen van geestdrift brullend zijn vlaggetje zwaaid.

Zelfs een eenvoudige zeeman zond ons den dag na onze aankomst een gedicht, waarin hij zijn verheugd hart uitstortte.

Den 25sten Augustus in den vroegen morgen begon dan de „Deutschland“ haar triomftocht Wezeropwaarts. De regen viel bij stroomen, maar niets kon de algemeene feeststemming verstoren, terwijl wij, door patrouillevaartuigen begeleid, masten en toren met rozenboeketten versierd, kwamen aangetogen. Tegen acht uur 's morgens zijn we op de reede van Bremerhaven.

Laag hangen de donkere wolken aan den hemel en laten het neerkletsen op de duizenden, die op den dijk staan of die op stoomschepen, pramen, barkassen en booten ons tegemoet gevaren zijn. Bruisende hoera's weerklinken vanuit de stad, en in het gejubel mengt zich het gelui der klokken, alles overstemmend echter het gezang van het lied „Deutschland, Deutschland über alles“, dat juist op dien dag zijn vijftienvestigsten verjaardag viert.

Met den Wezerloods aan boord gaat het verder. In Nordenham, Brake, Blumenthal groeten vlaggen, kraken donderslagen, zenden fabrieks- en stoomfluiten hun dreunenden groet; van de Lloydsschepen schallen ons welkomstkreten, toeroepen en gelukwensen tegemoet, die wij dankend en wuivend beantwoorden.

Vegesack wordt gepasseerd, waar het werk op de „Vulkan-werf“ rust en de arbeiders met honderden op de kade staan. Hun loeiende hoera's begeleiden de „Deutschland“, welke vaart van nu af steeds meer het karakter van een triomftocht aanneemt. De bevolking van Vegesack is op den landingsvlonder en daarachter op den oever verzameld. Weer muziek en gezang, kanongebulder en een storm van gejubel. Steeds dichter worden de rijen, hoe meer het schip zijn thuishaven nadert.

Even voor twaalf hebben we Lankenau bereikt, welks dijk zich „geheel Bremen“, naar het schijnt, als uitkijkplaats verkozen heeft. Schouder aan schouder staan de mensen, wuivend met hoeden, paraplu's, zakdoeken. Het is een onbeschrijflijke aanblik, die onafzienbare menigte, die duizenden, als een zwart gegolf, waarboven het in onophoudelijke beweging op en neer gaat van opgeheven paraplu's, witte doeken, handen. . . .

Precies op het middaguur vaart de „Deutschland“ de vrijhaven binnen en legt aan de feestelijk versierde pier aan.

Na een prestatie van achtduizendvierhonderdvijftig zeemijlen, waarvan slechts ongeveer honderdnegentig mijlen onder water moesten worden afgelegd, had de eerste handelonderzeeboot d'r thuishaven weer bereikt; „U-Deutschlands“ eerste vaart op Amerika, was ten einde.

Op den avond van dezen gedenkwaardigen dag vond op het raadhuis een feestmaaltijd plaats, dien het bestuur van de stad Bremen tot viering van de thuiskomst der „U-Deutschland“ organiseerde. De bij deze gelegenheid gehouden redevoeringen schilderen in grove trekken de omstandigheden, die tot den bouw van onze „Deutschland“ leidden; ze behoeven daarom hier nog weergegeven te worden.

De burgemeester Dr. Barkhausen had de gasten in hartelijke bewoordingen welkom geheeten, had mededeeling gedaan van een besluit van den Senaat, dat als aandenken aan dezen dag een toepasselijke medaille zou geslagen worden, en dronk dan op de Duitse Oceaan-Reederij en de bemanning van het handelonderzeeschip „Deutschland“.

Uit naam van de reederij antwoordde nu haar eerste voorzitter, de heer Dr. A. Lohmann, met de volgende woorden:

Uwe Magnificentie! Uwe Excellenties! Mijne zeer geëerde heeren! Uit naam van den commandant der „Deutschland“, kapitein König, en van zijn officieren en manschappen betuig ik den hoogen Senaat den ook door de reederij diep gevoelden dank voor de groote eer, die de Senaat de bemanning van de „Deutschland“ aandeed door het verleen van een te vervaardigen medaille voor dit vreedzame werk van den handel midden in den oorlog.

Voor de waardeerende woorden voor het werk van mijn medewerkers en voor mijn eigen werk spreek ik Uwe Magnificentie onzen diep gevoelden dank uit. Ik heb gaarne en met vreugde sedert het begin van den oorlog mijn werkzaamheid aan het welzijn van het rijk gewijd. De overtuiging, dat ons heerlijk volk trots de overmacht van zijn vijanden in den strijd ter verdediging van zijn eigen wil en vrijheid niet neer te slaan is, dat de geestelijke kracht en het vaste vertrouwen, welke ons geheele volk bezielt, dat de grondige opvoeding sedert de vrijheidsoorlogen en de vanzelfsprekende plichtsvervulling, die bij iederen Duitser tot in vleesch en bloed is doorgedrongen, niet te overwinnen zijn, heeft mij bij al mijn arbeid geleid, en overal heb ik trouwe medewerkers gevonden, die evenzoo dachten.

Daarom wil ik op deze plaats ook allen medewerkers mijn oprechten dank betuigen. In 't bijzonder wil ik hier mijnheer den directeur Stapelfeldts gedenken en mijn collega in den raad van toezicht, mijnheer de directeur-generaal Heineken en mijnheer den handelsraad Herrmann. De Duitse-Oceaan-

Reederij werd, zooals Uwe Magnificentie reeds uiteenzette, in alle stilte opgericht, en haar taak moest 't wezen, uitsluitend waren van groote waarde te vervoeren. Het ging erom, de grondstoffen daarginds in alle stilte op te slaan, de „Deutschland” op een veilige plaats te koopen en veilig te leggen en voor iederen aanslag te beschutten. Dit hebben op uitstekende wijze de agenten van den Norddeutschen Lloyd, de heer Paul Hilken en zijn vader, de heer Hilken Sen., evenals kapitein Hinsch en de hem toegevoegde heeren uitgevoerd. Het aandeel, dat kapitein König, zijn officieren en manschappen aan het werk hebben, heeft Uwe Magnificentie reeds doen uitkomen. Ik van mijn kant wil namens de reederij slechts nogmaals hier onzen medewerkers op de „Deutschland” onzen oprechten dank betuigen.

Het zal u, mijne heeren, interesseeren, een en ander over de geschiedenis van het ontstaan van de Deutsche Oceaan-Reederij en van de „Deutschland”, van de „Bremen”, en haar nog ongenoemde zusterschepen te vernemen. Toen het in September 1915 duidelijk werd dat ondanks alle successen der Centralen de oorlog nog vele maanden duren zou, was het duidelijk, dat de voorziening van Duitschland met gummi en metalen dringend werd. Ik nam daarom de Naamlooze Vennootschap „Wezer” te Bremen in het vertrouwen, nadat ik met een uitstekenden specialiteit op scheepsbouwgebied een onderhoud gehad had. De „Wezer” verklaarde zich bereid, het plan van een onderzeeër van circa vijfhonderd ton draagvermogen te teekenen en te ontwerpen. Den derden October kwam ik in het bezit van de afgewerkte plannen van deze boot. Voor den bouwtijd was helaas op elf maanden gerekend, dus levering ongeveer 1 September 1916, daar de werf zelf eerst de motoren moest laten bouwen. Het was duidelijk, dat wij moesten trachten, ergens anders, indien mogelijk, sneller het doel te bereiken. Bijna gelijktijdig met dezerzijdse overwegingen over de praktische uitvoerbaarheid van een handelsonderzeeboot had buiten ons weten de Germaniawerf, Kiel, haar stamhuis, de N. V. Friedrich Krupp, plannen voor den bouw van een ongeveer zevenhonderd ton draagvermogen metenden onderzeeër begin October overhandigd.

De Germaniawerf wilde in den korten bouwtijd van zes maanden de eerste boot, de „Deutschland”, reeds in April leveren. Aan beide plannen, zoowel van de Germaniawerf als het mijne, lag de overtuigende kracht ten grondslag, dat de zaak uitvoerbaar was, en ik wil dit samentreffen vergelijken met een gelukkig huwelijk, waar dezelfde gedachten man en vrouw bezielen. De werf als moeder, die het kind ter wereld bracht, liet het aan den vader, de reederij en den handel, over, het kind groot te brengen. De ziel en de geest van het kind werden belichaamd door onzen kapitein, onze officieren en de bemanning, die de prachtige taak om de „Deutschland” naar Amerika en terug te brengen volbracht hebben.

Den 15en October werden wij het eens, en de bouw van twee booten werd aan de Germaniawerf door het oprichtings-syndicaat opgedragen. Het vormelijke gedeelte van de oprichting van de N. V. Deutsche Oceaan-Reederij werd eenigen tijd vertraagd. De oprichting volgde den 8en November, en de door ons Syndicaat intusschen bestelde booten stonden toen reeds in de spanten.

De „Deutschland” werd ons begin April geleverd. Het is een schitterend meesterstuk van de Germaniawerf en, zooals wij het bij alle werken van de N. V. Friedrich Krupp gewoon zijn, volmaakt van uitvoering. Eer wij onze „Deutschland” naar Amerika zonden, hebben wij twee maanden lang proefvaarten met haar gehouden. Onfeilbaar in ieder opzicht is de uitvoering gelukt. Kapitein König kon vanuit Amerika melden, dat na een vaart van over de vierduizend zeemijlen aan schip en machines alles voortreffelijk in orde was; evenzoo luidt zijn bericht bij aankomst heden in Bremen—Freihafen. Het is een meesterwerk van Duitsche techniek, en de naam van de N. V. Krupp vertoont zich wederom schitterend.

De productie van kanonnen, van de tweeënveertigers tot de kleinste modellen van scheepskanonnen, die begonnen met succes aan het Skagerrak de boeien van het vrije verkeer van alle naties, de vloot van Engeland, te verbreken, de levering van pantser en ander dergelijk oorlogsmateriaal dankt het Deutsche volk in deze voortreffelijke uitvoering aan de geniale leiders en bestuurders van het grootste werk der wereld, en zonder Krupp zouden onze vijanden na twee jaar niet overal buiten den vaderlandschen grond staan!

De doelbewuste samenwerking van geest en kracht, het gebruikmaken van alle nieuwe wetenschappelijke uitvindingen, en daarbij de trouwe Duitsche plichtsvervulling, dat is het wat de N. V. Krupp groot maakte.

Thans bij den terugkeer van de „Deutschland” staan we tegenover een nieuwe schitterende prestatie van de firma Krupp in scheepsbouwtechnisch opzicht, en ook hier betaalt het Deutsche volk aan de firma de tol van zijn dank. Aan dezen dank zou ik willen verzoeken, mijne heeren, uitdrukking te geven door met mij in te stemmen in een drievoudig hoera.

Na het volgende gerecht hield de directeur Zetzmann van de Germaniawerf in Kiel de onderstaande rede:

Uwe Magnificentie! Uwe Excellenties! Zeer geëerde heeren! Het is mij een eer, uit naam van de firma Friedr. Krupp en de Germaniawerf voor de uitnoodiging tot het feest van heden onzen hartelijken dank uit te spreken, en ik neem de groote vrijheid en reken het mij tot een bijzondere eer, ook uit naam van de overige gasten den hoogen Senaat den hartelijksten dank te betuigen.

Vervolgens zou ik gaarne een tweede aangename plicht van dank vervullen, en wel tegenover mijn voorafgaanden spreker, den heer Dr. Alfred Lohmann, den voorzitter van de Deutsche Oceaan-Reederij. De heer Lohmann heeft zijn rede doen uitklinken met een hoera op de Germaniawerf, waarmee U, hooggeëerde heeren, verheugd ingestemd hebt. Hiervoor wil ik uit naam van de Germaniawerf en al haar beambten en werklieden onzen warmen dank betuigen.

De heer Lohmann heeft in zijn rede interessante mededeelingen omtrent de geschiedenis van het ontstaan van de Deutsche Oceaan-Reederij gedaan, en ik veroorloof mij eenige mededeelingen te doen uit de werkplaats, waaruit de schepen „Deutschland” en „Bremen” tevoorschijn gekomen zijn. We hadden reeds lang bij onszelf gedacht, dat bij den langeren duur van den oorlog, de navraag naar bepaalde

onze vurigste wensch werd. Maar hoe zou dit ten uitvoer worden gebracht? Zouden wij ons stamhuis in Essen een officieel voorstel doen? Konden we daarmee echter niet een leelijk blauwtje loopen? Toen kwam het zoo uit, dat een lid van de directie van onze werf den 4en October 1915 voor andere zaken bij ons stamhuis in Essen wezen moest. Deze heer belastte zich ermee, zoo terloops eens het resultaat van onze speciale studiën van de laatste weken mede te deelen en om zoo te zeggen eens aan het sleutelgat te luisteren.

De uitwerking was voor ons verrassend gunstig. Als een bom had ons plan ingeslagen. De heer Krupp von Bohlen en het bestuur namen ons voorstel met de meeste energie op, en nadat wij toen bij een tweede beraadslaging en aan de hand van uitvoerig materiaal de uitvoerbaarheid overtuigend aangetoond hadden, verklaarde de heer Krupp von Bohlen, dat zoo'n boot onvoorwaardelijk en in korten tijd tot stand moest komen en dat de Germaniawerf direct met den bouw van een boot voor eigen risico beginnen moest; zoo heel haastig, als onze stamfirma het wilde, konden we toch niet beginnen, omdat er nog allerlei voorbereidingen te maken en besprekingen te houden waren. Onder zulke omstandigheden kwamen wij medio October 1915 voor de eerste maal met den heer Alfred Lohmann tezamen.

Nu ging alles van een leien dakje. De reederij, die besloten had, een onderzeebootvloot te bouwen, had haar werf en de werf haar reederij gevonden. De echt, zooals de heer Lohmann in zijn rede figuurlijk zeide, kwam tusschen reederij en werf zoo snel tot stand, als het slechts bij een oorlogshuwelijk mogelijk is. Al het andere weet u, mijne heeren, uit de uiteenzettingen van den vorigen spreker.

Mij blijft nog slechts één ding te zeggen over: Wanneer het gelukt is, de eerste boot in een zoo korten tijd te voltooien, dan danken wij dit in de eerste plaats aan onze stamfirma en aan alle leveranciers, die ons alle grondstoffen en hulpinrichtingen niettegenstaande zij door ander werk zeer in beslag genomen waren, in verband korten tijd geleverd hebben. In 't bijzonder gevoel ik mij echter gedrongen, met hartelijken dank ervan te gewagen, dat de relatie met de Deutsche Oceaan-Reederij en later met het commando van het schip op de aangenaamste wijze heeft plaats gehad. Met groot vertrouwen zijn reederij en commando op al onze voorstellen ingegaan.

Aan deze verstandige en ruim opgevatte wijze van handelen is het mede te danken, dat aan den korten bouwtijd kon worden vastgehouden, en dat de proefvaarten zoo goed geslaagd zijn. Met het volste vertrouwen hebben we daarom het schip zijn eerste reis zien aanvaarden.

Ons vertrouwen is op schitterende wijze gerechtvaardigd. Onze vurige wenschen, waarmee wij het voortbrengsel van onze werf begeleiden, zijn geheel in vervulling gegaan.

Wenschen wij de reederij ook verder zulke goede resultaten, de „Deutschland” en haar zusterschepen verder zulke gelukkige reizen, tot welzijn van ons geliefde vaderland, tot roem van de eerwaardige Hanzestad Bremen.

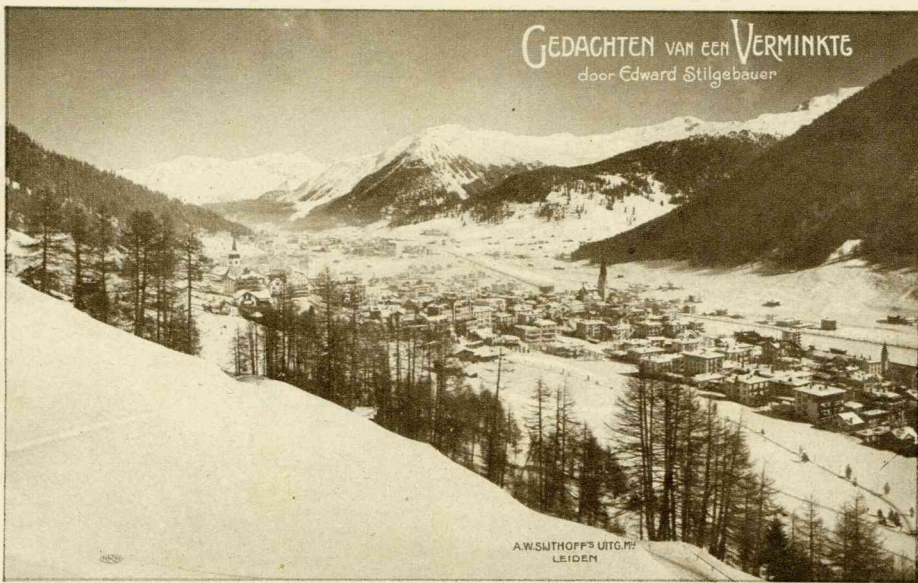
De plichtigheid van vandaag zal allen, die ze mochten meemaken, een herinnering voor het leven blijven, en de plichtigheid werd op de schoonste wijze besloten door het feest, dat de hooge Senaat ons in het nieuwe Raadhuis bereid heeft. Wanneer eerst dit nieuw gedeelte van het Raadhuis zoo eerbiedwaardig geworden zal zijn als het oude, dan zal men elkaar misschien vertellen, dat hier de gelukkige vaart over den oceaan van de eerste handelsonderzeeboot der wereld gevierd is.

Onzen dank voor het heerlijke feest en onze goede wenschen voor Bremen zou ik willen samenvatten, en ik verzoek de geëerde heeren, in te stemmen met den kreet: leve de hooge Senaat van de vrije Hanzestad Bremen en van den Staat Bremen! Hoezee! Hoezee!

„EEN STRIJD TEGEN 'T RECHT”

Terwille van de actualiteit hebben wij het feuilleton „De tocht van de Deutschland” in de laatste weken wat bespoedigd. Te beginnen met het volgend nummer, hopen we het feuilleton „Een Strijd tegen 't Recht” weder geregeld voort te zetten.

Redactie.

ONZE BOEKENTAFEL.

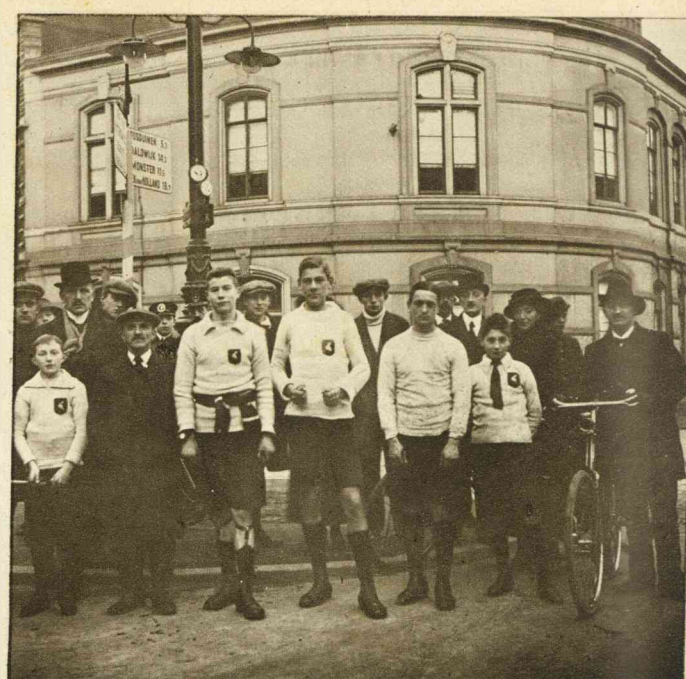
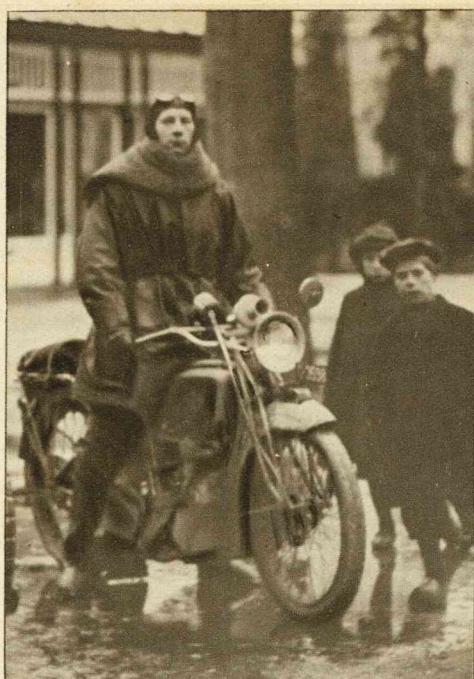
Bij de firma A. W. Sijthoff's Uitgevers Maatschappij te Leiden is een hoogst interessant boek verschenen, n.l. Edward Stilgebauer, Gedachten van een Verminkte, neergelegd in tien brieven aan zijn verloofde. Geautoriseerde vertaling van Mevrouw J. P. Wesseling-Van Rossum, met een voorwoord van Jhr. Mr. B. de Jong van Beek en Donk, bestuurslid van den Nederlandschen Anti-Oorlograad. Het succes van Stilgebauer's werken maakt eigenlijk een nadere aanbeveling van zijn nieuwste boek overbodig. Wij willen echter niet nalaten op de volgende belangrijke bijzonderheden te wijzen, welke deze „Gedachten van een Verminkte” voor de lezers in hooge mate aantrekkelijk maken. Dr. Edward Stilgebauer, ofschoon een rechtgeaard Duitscher, die aan zijn vaderland boven alles gehecht is, heeft den moed zijner overtuiging getoond door met beslistheid partij te kiezen tegen het oorlogszuchtige drijven van hen die in Duitschland de macht in handen hebben. Hij heeft openlijk als zijn meening uitgesproken, dat de stem der vredespartij niet langer gesmoord mag worden, en in verscheidene talentvol geschreven werken die meening onomwonden verkondigd. Het is begrijpelijk dat zulk een onafhankelijke, onverschrokken belijdenis in een oorlogvoerend land niet geduld kon worden, en Stilgebauer heeft er daarom de voorkeur aan gegeven naar Zwitserland uit te wijken, liever dan de vrijheid van het woord prijs te geven. Van uit dat onzijdig gebied gaat hij voort de vredesgedachte te bevorderen en zijn geschriften worden ook in ons land veel en gaarne gelezen. Nederland als het klassieke land der vrijheid erkennende, heeft hij der firma A. W. Sijthoff's Uitgevers Mij. te Leiden zijn nieuwste manuscript ter vertaling in het Nederlandsch als eerste uitgave aangeboden. De „Gedachten van een Verminkte,” hoewel oorspronkelijk een Duitsch werk, verschijnt dus het eerst in het Nederlandsch, in de door den schrijver geautoriseerde vertaling van Mevrouw J. P. Wesseling-Van Rossum. Het is een aangrijpend boek, dat verhaalt van een jongen Duitscher, die een Belgisch meisje redt uit de vlammen eener door de overvloedigers in brand gestoken stad. Ondanks de vijandschap die tusschen hun landen bestaat, krijgen de beide jongelieden elkander lief, en als de dappere Duitscher, zoo ernstig verwond dat hem een arm moet afgezet worden, tot herstel zijner geschokte gezondheid naar Zwitserland is vervoerd, schrijft hij van daar uit aan zijn verloofde de brieven die de lezer in dit boek verzameld vindt. Schoone en merkwaardige gedachten vindt men op elke bladzijde van dit merkwaardige boek; wie het ten einde gelezen heeft zal diep doordrongen zijn van de hoofdgedachte die er aan ten grondslag ligt: de haat door de oorlogshartstochten opgezweept, is kunstmatig; het natuurlijke gevoel dat de menschen verbindt, is de liefde.

grondstoffen steeds dringender worden moest. Uit in den loop van het gesprek gedane uitingen als „men zou toch kunnen” en „men moest eigenlijk” ontstond het besluit om de samenstelling van een vrachtboot nader uit te werken.

De uitvoering was niet gemakkelijk, niet zoozeer omdat wij de moeilijkheid van de constructie vreesden, maar omdat wij het nauwelijks waagden, onze constructiebureaux, die door de oorlogsoorders tot breken toe overbelast waren, nog meer te bezwaren.

Maar nood leert bidden en ook construeeren. Aanvankelijk beproefden wij met gebruikmaking van de bouwmaterialen der oorlogsschepen te werken, in de hoop, op deze wijze het constructiewerk te verminderen. We ondervonden hierbij echter, dat op die manier geen bruikbare draagkracht en passende ruimen te verkrijgen waren. Onze leidende constructeurs sloegen mij daarom voor radicaal te ontwikkelen en niet uit een kruiser een vrachtboot te maken, maar een oorspronkelijk type van een vrachtschip te scheppen, en nauwkeurige berekeningen gaven tot onze aangename verrassing een betere draagkracht, dan in eersten aanleg aangenomen was.

Met vurigen ijver werkten onze constructeurs nu het plan verder uit, en spoedig stonden wij voor een plan, waarvan de overbrenging in de werkelijkheid

DE 36-UURS-RIT.

Vrijdag 22 December vertrokken uit Doorn, bij goed weer, een aantal motorrijders tot het houden van een 36-uurs-rit.
Links: de tweede aankomende, graaf Dumonceau. Rechts: De eerst-aankomende, M. v. d. Wal.

60 K.M.-WANDELRECORD VERBETERD.

Onder controle van het H.A.V.-bestuur gelukte het aan twee van de drie deelnemers (den heeren Vrijenhoek en Blommestein) het 60 K.M.-record, staande op Veltman en Van Taanom in 7 uur 42 min., te brengen op 7 uur, 29 min., 49 seconden.

„EEN WERELD WAARIN MEN ZICH VERVEELT”.

Door de Kon. Vereeniging „Het Nederlandsch Tooneel”, wordt onder regie van Herman Roelvink, in de vertaling van Dr. J. de Jong, opgevoerd „Een wereld waarin men zich verveelt”, van Ed. Pailleron. Onze foto geeft de medespelenden bij het slot van het 3e bedrijf.

„HET DONKERE PUNT”.

Een scène uit het blijspel „Het donkere punt”, dat door het gezelschap Royaards in den Hollandschen Schouwburg te Amsterdam met succes werd opgevoerd.

NIEUWE PREMIE VOOR ONZE DAMES-ABONNÉES

Wij hebben het reeds lang betreurd, dat wij op het gebied van de Mode niet meer in Panorama konden opnemen, maar de vele actualiteiten en tal van andere belangrijke onderwerpen, die wij moesten

plaatsen om Panorama „steeds in alles vooraan” te doen blijven, waren oorzaak, dat de rubriek Mode in den laatsten tijd ietwat in 't gedrang kwam.

Maar dit mag niet! Het rijk van deze Koningin der geheele wereld mag niet beperkt worden, want wij weten het: alle onze Dames-Abonnées volgen Haar bevelen en zijn gaarne volledig op de hoogte van de besluiten en voorschriften, welke door Haar worden uitgevaardigd.

Daarom hebben wij wat beters bedacht. Gesteund door onze talrijke relaties hebben wij een nieuw Modeblad samengesteld: De elegante Mode, dat speciaal aan de Parijsche Modes gewijd zal zijn. Wij zijn ervan overtuigd, dat onze Lezeressen dit zullen toejuichen, want er gaat toch niets boven de sjeke en elegante modellen der Parijsche Huizen. Hiervan een keurige reproductie te geven op kunstdrukpapier en in koperdiepdruk is het doel van dit nieuwe modeblad en dat wij hierin volkomen geslaagd zijn bewijzen U reeds de nevenstaande verkleinde reproducties van een tweetal pagina's van „De elegante Mode”.

„De elegante Mode” zal den 1en van elke maand verschijnen en alleen voor abonnees op Panorama verkrijgbaar gesteld worden tegen den prijs van f 0.60 per kwartaal. De gewone abonnementsprijs is belangrijk hooger.

Wij mogen wel uit de school klappen, dat wij ook reeds bezig zijn om maatregelen te treffen opdat van de in „De elegante Mode” voorkomende smaakvolle Fransche costumes en andere kledingstukken geknipte patronen verkrijgbaar gesteld worden.

Wij zijn ervan overtuigd, dat onze Lezeressen met dit plan ingenomen zullen zijn, want inplaats van nu en dan eens een pagina met enkele mode-afbeeldingen, kunt U nu voor een gering bedrag elke maand een prachtig modealbum bekomen, dat geheel de Parijsche modewereld weergeeft.

In het volgend nummer van Panorama vermelden wij de verdere bijzonderheden. — A. W. Sijthoff's Uitg.-Mij.

